ΈΤΟΣ Β' 1885 — ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ — 7 ΙΟΥΛΙΟΥ ΑΡΙΘ. 71

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ
Προπληρωτέα
Εν Ἑλλάδι . . . . . Δρ. 10
Εν τῇ ἀλλοδαπῇ . . . . Φρ. χρ. 12

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ»
Ἐν ὁδῷ Μουσῶν ἀριθ. 6.

Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡμερολόγιον
Οἱ Ὀλύμπιοι, ὑπὸ Κ.
Ὁ Δράκων τοῦ Αἴνου, ὑπὸ Π. ΠΑΝΑ.
Ἔργα καὶ ἡμέραι.
Φιλολογικαὶ συζητήσεις, ὑπὸ Γ.Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙ.
Ἠλεκτρικοὶ ἰχθύες, ὑπὸ Δ. Α.
Ἡμερολόγιον ἀνθρώπου περιεστοῦ (διήγημα.)
Φιλολογικά, ἐπιστημονικά, καλλιτεχνικά.
Εἰς τὰ λουτρά, ὑπὸ Γ. Μ. Δ.
Ἡ μονὴ τοῦ Ἀρκαδίου, ὑπὸ Ν.Γ. ΦΩΤΑΚΗ.
Ἀπαντήσεις ἀνευέρωτήσεων. (Διάσημοι καύσωνες. Ὠφέλεια τῶν λουτρῶν. Τὰ ὀνόματα τῶν μουσικῶν φθόγγων κλ.)
Πνευματικαὶ ἀσκήσεις. — Ἀλληλογραφία.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

(7 Ἰουλίου)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ. Θωμᾶ, τοῦ ἐν Μαλεῷ· καὶ Κυριακῆς μεγαλομάρτυρος, ἀθλησάσης ἐν ἔτει 282.

ΙΣΤΟΡΙΑ. 1822. Ἡ ἐν τῇ Ἀκροπόλει τοῦ Ἄργους φρουρὰ ἐνισχύεται.

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΟΙ

Μετ' ἄκρας χαρᾶς ἀγγέλλει ἡ *Ἑβδομὰς* τὴν ἐν προπλάσμασιν ἀποπεράτωσιν τῶν δώδεκα Ὀλυμπίων θεῶν τοῦ κ. Γ. Βρούτου, οἵτινες εἰς μείζονα ἔτι καλλιτεχνικὴν περιωπὴν θέλουσιν ἀναγάγει τὸν ἔγκριτον ἤδη γλύπτην τοῦ Κοραῆ καὶ τοσούτων ἄλλων ἐξαιρέτων γλυπτικῶν ἔργων.

Ὁ κ. Βροῦτος τὰς ἐμπνεύσεις αὐτοῦ ἐκ τῆς συντόνου μελέτης τῆς ἀρχαίας τέχνης ἀρυόμενος ἀπετύπωσεν ἐπί τε τῆς μορφῆς καὶ τῆς στάσεως ἑκάστου τῶν θεῶν ἀπαράμιλλον ἔκφρασιν, ἐν πλήρει ἐπιγνώσει τοῦ ἰδιάζοντος ἑκάστῳ χαρακτῆρος, διατηρήσας δὲ πλήρη ἀνεξαρτησίαν τέχνης καὶ ἀτομικότητα, ἥτις εἶνε τὸ πρώτιστον χαρακτηριστικὸν ἀληθοῦς καλλιτέχνου.

Ὁ *Ζεὺς* κρατεῖ διὰ τῆς δεξιᾶς δέσμην κεραυνῶν, διὰ τῆς ἀριστερᾶς δὲ σκῆπτρον· παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὑρίσκεται ὁ ἀετός. Ὁ Ὀλύμπιος πατὴρ *ἀνδρῶν τε θεῶν τε* ἔχει ἔν τε τῇ μορφῇ καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ἀμέμπτῳ ψυχολογίᾳ τὴν ἠρεμίαν ἐκείνην, ἣν οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν ὡς τὴν τελειοτάτην ἐκδήλωσιν τοῦ καλοῦ καὶ περὶ ἧς συνεφώνουν οἵ τε ἐπικούρειοι καὶ στωϊκοί, οἱ μὲν *ἀταραξίαν* οἱ δὲ *ἀπάθειαν* αὐτὴν ἀποκαλοῦντες. Ὁ Ζεὺς φαίνεται ἔχων τὴν ἀγαθότητα, ἣν δεικνύουσιν ἐν ταῖς στιγμαῖς τῆς εἰρήνης οἱ ἀληθῶς ἰσχυροί, οἱ ἥρωες· δύναται νὰ ἐλελίζῃ τὸν Ὄλυμπον ἂν κινήσῃ τὰς ὀφρῦς αὐτοῦ, ἀλλὰ νῦν κλίνει προστατευτικῶς τὴν κεφαλήν· ἔχει τὴν αἰθερίαν τῆς θεότητος γαλήνην, ἣν οὐδεὶς ἄνεμος ὀργῆς ἢ πάθους γηΐνου δύναται νὰ ταράξῃ.

Ἡ *Ἥρα* κρατεῖ σκῆπτρον ἐν τῇ χειρί· ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ ῥοὰς ὡς σύμβολον οἰκογενειακῆς εὐδαιμονίας, παρ' αὐτὴν ὁ ταὼς ἀναπετάννυσι τὰς πτέρυγάς του, ἐφ' ὧν διακρίνονται τὰ ὄμματα τοῦ Ἄργου· ἡ μορφὴ αὐτῆς ἐμφαίνει ὑψίστην ἀξιοπρέπειαν μετά τινος ὑπολανθανούσης πικρίας διὰ τὴν μετὰ τοῦ θείου συζύγου αὐτῆς ἀκατάπαυστον *γρίνιαν*.

Ἡ πολιοῦχος *Ἀθηνᾶ* ἔχει παρθενικωτάτην τὴν ὄψιν· φέρει κράνος καὶ δόρυ καὶ ἀσπίδα καὶ τὸ γοργόνειον ἐπὶ τοῦ στήθους· ἡ ὥριμος αὐτῆς καλλονὴ κρύπτεται ὁλοσχερῶς ὑπὸ τὴν ἐσθῆτα· ἡ εὐμελὴς τοῦ σώματος διαγραφὴ δὲν διακρίνεται, μαντεύεται μόνον. Ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ ὁ καλλιτέχνης ἠκολούθησε πιστότερον τὸν ἀρχαῖον τύπον.

Ἡ *Ἄρτεμις* εἶνε ἀπεικόνισις ἠθασκούσης παρθενίας· καὶ ταύτης ἀρχαϊκὴ εἶνε ἡ τεχνικωτάτη ψυχολογία· στρέφει μετὰ χάριτος τὸν εὔπλαστον βραχίονα ὅπως λάβῃ ἀπὸ τῆς φαρέτρας βέλος· διὰ τῆς ἑτέρας χειρὸς κρατεῖ τόξον· παρὰ τοὺς πόδας αὐτῆς θηρευτικὸς κύων προσβλέπει αὐτὴν ἕτοιμος ἐπὶ θήραν· τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε ἐκ τῶν ἀρίστων· ἡ χάρις αὐτοῦ εἶνε ἀπερίγραπτος· ὁ καλλιτέχνης ἀπετύπωσε τὴν κίνησιν ἐν τῷ ἀβροτάτῳ ἐκείνῳ σώματι, ὅπερ νομίζεις θὰ πηδήσῃ ἔμπροσθέν σου γοργῶς καὶ φιλαρέσκως ὅπως ὁρμήσῃ εἰς πυκνὸν δάσος.

Ὁ *Ποσειδῶν* παρίσταται ἀτάραχος ὡς γαληνιαία θάλασσα, λίαν δ' ἔντεχνον φαίνεται ἡμῖν τὸ βλέμμα αὐτοῦ διευθυνόμενον μακρὰν ὡς προσπαθοῦν νὰ διακρίνῃ ἱστίον τι ἐν πελάγει ἀναπεπταμένῳ. Διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς κρατεῖ τρίαιναν, εἰς ἣν περιελίσσεται δελφίν.

Ὁ *Πλούτων* κρατεῖ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὰς κλεῖς τοῦ Ἅδου διὰ δὲ τῆς ἑτέρας τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ· ἐπὶ τῆς μορφῆς φαίνεται ἡ στυγνὴ ἔκφρασις τοῦ θεοῦ τοῦ Ἅδου τοῦ εἰς ἀνήλιον σκότη διατρίβοντος· παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εἶνε ἀνακεκλιμένος ὁ Κέρβερος.

Ἡ *Δημήτηρ* ἔχει τὸ εὔσωμον γυναικός, παρακάμψάσης ἤδη τὴν τριακοστὴν μοῖραν τῆς νεότητος· τὸ θεσπέσιον αὐτῆς σῶμα ζωογονεῖ ἡ ὥριμος καλλονή, ἡ δευτέρα νεότης λεγομένη, ἥτις ἐνίοτε ἐν ταῖς γυναιξὶν εἶνε προτιμοτέρα τῆς πρώτης· ἡ ἤρεμος καὶ μεγαλοπρεπὴς αὐτῆς μορφὴ δεικνύει πλήρη συναίσθησιν τῆς ἀγαθοεργίας, ἣν ποιεῖ· διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς σπείρει σῖτον διὰ δὲ τῆς ἑτέρας κρατεῖ ὀπώρας· ἡ ψυχολογία αὐτῆς εἶνε ἐξαίρετος.

Ὁ *Ἥφαιστος* εἶνε ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις τέλειον ἔργον· ἕνεκα τῶν πολλῶν ἐπιπέδων, ἐφ' ὧν ἀποτυποῦται τὸ ἔργον πολλαὶ παρενετίθεντο δυσχέρειαι, ἃς μετὰ μεγάλης τέχνης ὑπερενίκησεν ὁ καλλιτέχνης· διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς κρατεῖ σφῦραν διὰ τῆς ἑτέρας δὲ πυράγραν, ἣν στηρίζει ἐπὶ τοῦ ἄκμονος· κεραυνοὶ κεῖνται εἰς τοὺς πόδας του· ἀμέσως καταφαίνεται ἡ χωλότης αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὡς ἀτροφικοῦ αὐτοῦ ποδός, ἐγγὺς τοῦ ὁποίου ἐντέχνως παρίσταται βαστάζων τὸ βάρος τοῦ σώματος ὁ κάπως ὑγιής· ἡ ἐνδυμασία εἶνε ἁπλουστάτη, μετὰ ἐξαιρέτου τέχνης ἐπεξειργασμένη. Καὶ τοῦτο τὸ ἔργον κατὰ τὴν ἡμετέραν κρίσιν εἶνε ἐκ τῶν ἀρίστων.

Ὁ *Ἄρης*, νεαρός, χλαμύδα φορῶν καὶ ἀσπίδα κρατῶν ἔχει ὡραῖον τὸ παράστημα· πήγνυσι τὸ δόρυ εἰς τὸ ἔδαφος ὡσεὶ βλέπων ἡσύχως μακρὰν τὴν ἔκβασιν μάχης.

Ὁ *Ἀπόλλων* χλαμύδα πορπουμένην ἐπὶ τοῦ ὤμου φορῶν τὰς δὲ κνήμας ὑπὲρ τὰ γόνατα γυμνὰς ἔχων κρατεῖ τόξον καὶ φαρέτραν κρεμαμένην· ἡ χάρις αὐτοῦ ὑπομιμνήσκει τὴν τῆς Ἀρτέμιδος· αἴγλη καταυγάζει τὸ εὐειδέστατον αὐτοῦ πρόσωπον καὶ τὸ εὐμελὲς σῶμα· φανταζεταί τις τὸν ἥλιον, ἀγνοῶν διατί.

Ὁ *Ἑρμῆς* κρατεῖ τὸ κηρύκειον διὰ τῆς χειρὸς καὶ εἶν' ἕτοιμος πρὸς πτῆσιν· ἡ νεανικὴ αὐτοῦ μορφὴ ἐμφαίνει πονηρίαν· νομίζεις ὅτι θ' ἀκούσῃς πτερυγισμὸν καὶ θὰ τὸν ἴδῃς μεταβαίνοντα πρὸς ἐκτέλεσιν ἀμφιβόλου τινὸς παραγγελίας τοῦ αὐθέντου του Διός.

Ἡ *Ἀφροδίτη* εἶνε τύπος τελείας ἐν ἀκμῇ καλλονῆς· κρατεῖ μετὰ φιλαρεσκείας ἀπαραμίλλου καὶ ἀφελείας κοῖλον κάτοπτρον, εἰσβλέπουσα δὲ διορθοῦ τὴν κόμην αὐτῆς· τὸ πρόσωπον, τὸ στῆθος, αἱ κνῆμαι, οἱ πόδες αὐτῆς, τὰ πάντα μαρτυροῦσιν ὅτι εἶνε ἡ θεὰ τοῦ κάλλους· πανταχοῦ ἐννυχεύει ἡ γοητεία· χνοώδης πέπλος ὑπὸ ἐλαφρᾶς αὔρας σειόμενος καλύπτει ὑπὸ χαριεστάτας πτυχὰς μέρος τοῦ σώματος· καὶ ἐννοοῦμεν ὅτι δὲν εἶνε ἡ Γήϊνος Ἀφροδίτη ἀλλ' ἡ Οὐρανία.

Τοιαῦτα, διὰ βραχέων, εἶνε τὰ ἔργα ταῦτα τοῦ ἐγκρίτου γλύπτου κ. Γ. Βρούτου.

Μετά τινας μῆνας, θὰ γλυφῶσιν εἰς Πεντελικὸν μάρμαρον καὶ ἕκαστος τῶν θεῶν θ' ἀνακύψῃ ὡς ἀπὸ κύματος ἐκ τοῦ μαρμάρου ὁριστικὴν λαμβάνων τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἀριστοτέχνιδα τοῦ κ. Βρούτου γλυφίδα. Τότε μακρότερον ἴσως ποιησόμεθα λόγον, καθῆκον ἐκπληροῦντες πρὸς καλλιτέχνην, ὅστις ἐν μέσῳ τῆς ἀμουσίας καὶ τῆς παντοίας ἀπογοητεύσεως τῶν χρόνων ἡμῶν δὲν καθιστᾷ τὴν τέχνην θεραπαινίδα τοῦ συμφέροντος χαμαιζηλον, ἀλλ' αἴρεται πρὸς τὰ ὕψη τοῦ ἰδανικοῦ ὡς ἐξ-

αισίαν ὀπτασίαν διιδὼν ἐν τῇ ἀναπτήσει αὐτοῦ τὰς μορφὰς τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου. Εὐτυχεῖς οἱ ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἱερὸν πῦρ καὶ δυνάμενοι νὰ μένωσι καλλιτέχναι ἐν ἐποχῇ πεζῇ ἀποχειροβιώτων.

Κ.

Ο ΔΡΑΚΩΝ ΤΟΥ ΑΙΝΟΥ

Τὴν 10ην Μαΐου 1509, ἀσυνήθης κίνησις παρετηρεῖτο ἐν τῷ Προαστείῳ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τῇ τότε πρωτευούσῃ τῆς νήσου Κεφαλληνίας. Τὸ πλῆθος ἀπὸ πρωΐας ἔτρεχεν εἰς τὸ Διοικητήριον, εἰς πάντων δὲ τὰ πρόσωπα ἀπεικονίζετο περιεργία ἅμα καὶ ἀνησυχία.

Καὶ εἶχε δίκαιον τὸ συρρέον ἐκεῖ πλῆθος, διότι ἔκτακτόν τι πράγματι συνέβαινε τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Δύο νέοι, οἱ ἀδελφοὶ Βρεσκάνοι, εἶχον μεταβῆ λίαν πρωὶ εἰς τοῦ διοικητοῦ προσφερόμενοι νὰ φονεύσωσι τὸ λυμαινόμενον τὴν δυτικὴν κλιτὺν τοῦ Αἴνου φοβερὸν θηρίον, καὶ τὸ πλῆθος περιέμενεν ἀνυπόμονον νὰ ἴδῃ αὐτοὺς ἐξερχομένους, διότι τόσος ἦτο ὁ φόβος, ὃν τὸ θηρίον ἐκεῖνο εἶχεν ἐμπνεύσει εἰς πάντας, ὥστε οὐδεὶς ἐπίστευεν ὅτι θὰ εὑρίσκετο θνητὸς ἔχων τὸ θάρρος νὰ τὸ ἀντιμετωπίσῃ.

Τὸ θηρίον τοῦ Αἴνου! .. ἀλλά, τί ἦτο λοιπὸν τὸ θηρίον ἐκεῖνο;

Τὸ πρᾶγμα ἔχει τι τὸ μυθῶδες, καὶ ἂν μὴ πρὸς τῇ παραδόσει ἐπιστοποιεῖτο καὶ ὑπὸ ἐπισήμων ἐγγράφων, εὑρισκομένων ἐν τῷ ἀρχειοφυλακείῳ τῆς Κεφαλληνίας καὶ φερόντων τὴν ὑπογραφὴν τοῦ τότε Ἐνετοῦ *προβλεπτοῦ* (provveditore) Φαντίνου Μαλιπιέρη, θὰ ἐξελαμβάνετο βεβαίως ὡς παραμορφωθεῖσά τις ἀπήχησις, τῶν περὶ Βελλεροφόντου, Μελεάγρου καὶ Ἡρακλέους μυθευομένων. Ἀλλ' ἀπέναντι τῆς τοῦ Ἐνετοῦ διοικητοῦ ἐπισήμου πιστοποιήσεως οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφιβάλλῃ.

Κατὰ τὴν δυτικὴν κλιτὺν τοῦ Αἴνου ὑπάρχει μικρὸν δάσος ἐλατῶν, καλούμενον τότε μὲν «Δάσος τοῦ Ἁγίου Νικολάου» ἔκ τινος ἐν αὐτῷ ναοῦ τοῦ ἁγίου τούτου, νῦν δὲ «Δάσος τοῦ Λουκίσσα» καὶ ἀνῆκον εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην, ἧς φέρει τὸ ὄνομα.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1509, *φοβερὸς δράκων*, ὡς λέγουσι τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα, ἐφάνη ἐν τῷ δάσει ἐκείνῳ, λυμαινόμενος τὰ πέριξ καὶ καταβροχθίζων κτήνη τε καὶ ἀνθρώπους.

Ἔντρομοι οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ χωρίων ἔδραμον εἰς τὸν διοικητὴν ἀναγγέλλοντες τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἐμφάνισιν καὶ αἰτούμενοι παρ' αὐτοῦ θεραπείαν· καθ' ὅσον οὐδεὶς ἐτόλμα πλέον, οὐχὶ νὰ εἰσδύσῃ, ἀλλ' οὐδὲ κἂν νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ δάσος. Ὑπῆρχε δὲ φόβος ὅτι τὸ φοβερὸν θηρίον, μὴ εὑρίσκον πλέον τροφὴν ἀρκοῦσαν ἐν τῷ δάσει, δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ ἐπισκεφθῇ καὶ τὰ πλησιόχωρα μέρη.

Ὁ Μαλιπιέρης, ἀφοῦ ὡς ἠδυνήθη ἐνεθάρρυνε τοὺς πεφοβισμένους κατοίκους, καί τοι ἴσως καὶ αὐτὸς πλέον ἐκείνων εἶχε φοβηθῆ, ἐξέδωκε προκήρυξιν, ἐν ᾗ ἔλεγεν ὅτι: «ἂν ἦσάν τινες τόσῳ γενναῖοι, ὥστε νὰ φονεύσωσι τὸ φοβερὸν τέρας, θὰ ἀντηρείβοντο πλουσίως, παραχωρουμένων αὐτοῖς εἰς τιμάριον τῶν μερῶν, ἅτινα τὸ θηρίον ἐκεῖνο ἐλυμαίνετο.»

Ὁ ἐνετὸς ἄρχων, ὁ ἔχων εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ στρατιώτας καὶ λιθοβόλα καὶ μηχανικούς, δὲν ἐτόλμησε ν' ἀντιμετωπίσῃ ἕνα ὄφιν, ἔστω καὶ *δράκοντα*, ἀλλ' ἐπεκαλέσθη τὴν ἰδιωτικὴν γενναιοψυχίαν, εἰς ἣν ὑπέσχετο ἀμοιβὴν «τὰς ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ κατεχομένας χώρας.»

Ὦ! ἂν μὴ αὐτὸς οὗτος ὁ Μαλιπιέρης ἔλεγε ταῦτα ἐν ἐπισήμοις ἐγγράφοις, θὰ ἐνόμιζέ τις ὅτι κακόβουλος ἱστορικὸς ἐχθαίρων τὸν ἄνδρα ἔγραψεν αὐτά, ὅπως στιγματίσῃ τὴν μνήμην του!....

Ἐν τούτοις, ἡ προκήρυξις ἐπήνεγκε τὸ προσδοκώμενον ἀποτέλεσμα. Δύο ἀδελφοὶ ἐκ τοῦ Προαστείου, οἱ Ἰάκωβος καὶ Βερνάρδος Βρεσκάνοι, ἀνήγγειλαν εἰς τὸν πεφοβισμένον διοικητὴν ὅτι ἀνεδέχοντο νὰ φονεύσωσι τὸν *φοβερὸν δράκοντα*.

Οἱ δύο ἀδελφοὶ εἶχον προσκληθῆ εἰς τὸ διοικητήριον τὴν πρωΐαν ἐκείνην, καὶ τὸ πλῆθος ἔτρεχε περίεργον καὶ ἀνήσυχον νὰ ἴδῃ αὐτοὺς ἐξερχομένους καὶ νὰ μάθῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μετὰ τοῦ διοικητοῦ συνεντεύξεώς των. Δὲν ἔμεινε δὲ πολὺ ἐν τῇ προσδοκίᾳ ταύτῃ.

Περὶ τὴν 9ην π. μ. ἡ θύρα τοῦ διοικητηρίου ἠνεῴχθη καὶ οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐξῆλθον, συνοδευόμενοι ὑπό τε τοῦ διοικητοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ὑπαλλήλων τοῦ διοικητηρίου, καὶ διασχίσαντες τὸ ἐκ σεβασμοῦ παραμερίζον πλῆθος μετέβησαν εἰς τὸν ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας, ὅπου ὁ ἀρχιερεύς, ἀφοῦ ἔψαλε κατανυκτικὴν παράκλησιν, ἔρρανε δι' ἁγιασμοῦ τὰ ὅπλα τῶν δύο ἡρώων. Καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τῆς τελετῆς τὸ πλῆθος γονυπετὲς ἱκέτευε τὸν Θεὸν νὰ προστατεύσῃ τοὺς δύο γενναίους, οἵτινες ἔμελλον νὰ ῥιψοκινδυνήσωσιν, ὅπως ἀπαλλάξωσι τοὺς συμπολίτας των φοβερᾶς μάστιγος.

Τῆς τελετῆς περατωθείσης, οἱ δύο ἀδελφοί, φορέσαντες θώρακα σιδηροῦν καὶ χειρίδας καὶ περικεφαλαίας καὶ ὁπλισθέντες διὰ ξιφῶν καὶ πελέκεων, ἔλαβον τὴν εὐλογίαν τοῦ ἀρχιερέως καὶ τὰς εὐχὰς τῶν συμπολιτῶν των καὶ ἱππεύσαντες ἀπῆλθον μόνοι εἰς τὸ δάσος. Μετὰ τρίωρον περίπου ὁδοιπορίαν, ἔφθασαν εἰς τὸ ναΐδιον τοῦ ἁγίου Νικολάου, ὅπου ἀφιππεύσαντες ἔμειναν μικρὸν ὅπως ἀναπαυθῶσιν. Εἶτα προσευχηθέντες καὶ ἐπικαλεσάμενοι τὴν τοῦ ἁγίου ἀντίληψιν μετέβησαν πλήρεις θάρρους εἰς ἀναζήτησιν τοῦ θηρίου.

Δὲν εἶχον φθάσει ἔτι εἰς τὸ μέσον τοῦ δάσους καὶ ἤκουσαν ὀξύτατον συριγμὸν καὶ κρότον καὶ τριγμὸν ξύλων θραυομένων ὑπὸ τὸ βάρος πελωρίου σώματος. Τότε οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔστησαν καὶ ποιήσαντες τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ περιέμειναν τὸν ἐχθρόν. Καὶ ἰδοὺ τερατώδης ὄφις ὥρμησε κατ' αὐτῶν ἔχων ἀνοικτὸν τὸ στόμα....

Ἐνταῦθα ἂς μοὶ ἐπιτραπῇ ν' ἀντιγράψω τὸ ἐπίσημον τοῦ ἐνετοῦ διοικητοῦ ἔγγραφον, καθ' ὅσον δὲν τολμῶ ν' ἀφηγηθῶ ὑπὸ ἰδίαν μου εὐθύνην τὴν φοβερὰν πάλην:

«Τότε, λέγει ὁ *προβλεπτὴς* Μαλιπιέρης, ὁ εἷς τῶν ἀδελφῶν, σπασάμενος τὸ ξίφος, *εἰσῆλθεν εἰς τὸν φάρυγγα* τοῦ *δράκοντος*, ἐνῷ ὁ ἕτερος διὰ κοπτεροῦ πελέκεως ἔπληττε πάσῃ δυνάμει τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου, ὅπερ ἀντεπάλαισεν ἐπὶ πολὺ σφοδρότατα, προσπαθοῦν νὰ πλήξῃ τὸν ἐχθρὸν διὰ τῆς οὐρᾶς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐφονεύθη, τῶν δύο ἀδελφῶν ἐξελθόντων τοῦ φοβεροῦ ἀγῶνος ἄνευ τῆς ἐλαχίστης βλάβης..... Ὁ φονευθεὶς δράκων *ἦτο κατὰ τὸ πάχος ἴσος πρὸς δύο βόας* καὶ κατεβρόχθιζεν εὐκόλως ὁλόκληρον ἄνθρωπον. Εἶχε μῆκος ἑπτὰ πήχεων καὶ δύο πτέρυγας, μίαν εἰς ἑκάστην πλευράν[1]. Ἐκάη δὲ ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ Ἁγίου Νικολάου.»

Τοὺς νικητάς, ἐπανελθόντας εἰς τὸ φρούριον, ὑπεδέξατο ὁ λαὸς διὰ φρενητιωδῶν ἐπευφημιῶν, δοξολογίαι δὲ ἐψάλησαν, κατὰ διαταγὴν τοῦ διοικητοῦ, οὐ μόνον ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὅπου οἱ νικηταὶ εἶχον ἀναπαυθῆ μικρὸν πρὸ τῆς πάλης. Οὕτως ἐξεδηλώθη ἡ εἰς τὸ ἀνδραγάθημα τῶν δύο ἀδελφῶν ἀποδοθεῖσα ἀξία, ἣν ὁ διοικητὴς ἐπιστοποίησε καὶ πρακτικώτερον ἔτι παραχωρήσας αὐτοῖς «ὡς μαρτύρια τῆς ἀνδρείας των, λέγει τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον, τὰ ὑποσχεθέντα καὶ ἀνήκοντα εἰς τὸ δημόσιον κτήματα, τὰ ἀποτελούμενα ἐκ τοῦ «δάσους τοῦ ἁγίου Νικολάου», ἐκτεινομένου κατ' εὐθεῖαν ἄχρι τῆς θέσεως *Φαγιά*, καὶ ἐκ τῶν ὑπωρειῶν τοῦ ὄρους, τῶν ἐκτεινομένων ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς ἄχρι τῆς παρὰ τὸ χωρίον Σιμωτάτα δημοσίας ὁδοῦ, τῆς ἀγούσης εἰς τὴν πόλιν.»

Οὕτω λοιπὸν ἡ νῆσος ἀπηλλάγη τοῦ φοβεροῦ ὄφεως, ὅστις θὰ ἐξισοῦτο πρὸς τὸν λέοντα τῆς Νεμαίας καὶ πρὸς τὸν Καλυδώνιον κάπρον, ἂν μὴ ἤρχετο εἰς ἐποχὴν στεῖραν ποιητῶν καὶ λογογράφων ἔτι.

Αἱ ὀλίγαι γραμμαί, ἃς ὁ ἐνετὸς διοικητὴς παρενέβαλεν ἐν τῇ ἐπισήμῳ προκηρύξει, δι' ἧς καθίστα γνωστὸν τὸν φόνον τοῦ τέρατος, ὑπῆρξαν ὁ μόνος ἐπιτάφιος, ὁ ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ νέου ἐκείνου Πύθωνος, καὶ ὁ μόνος ὕμνος, ὅστις ἐψάλη εἰς τοὺς δύο ἀδελφούς, οἵτινες ἀπεδείχθησαν ἐφάμιλλοι τῶν διασημοτέρων ἡρώων τῆς μυθικῆς ἐποχῆς.

Ἡ παράδοσις ὅμως δὲν συμφωνεῖ καθ' ὅλα πρὸς τὴν ἐπίσημον ἀφήγησιν. Αὐτὴ τὸν φόνον τοῦ τέρατος ἀποδίδει εἰς Λουκίσσαν τινά, οὐτινος, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, καὶ τὸ δάσος ἐκεῖνο νῦν φέρει τὸ ὄνομα. Οὗτος, ὡς λέγεται, «φορέσας σιδερένιο πουκάμισο» μετέβη μόνος εἰς τὸ δάσος καὶ ἐντυχὼν τῷ θηρίῳ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν φάρυγγα αὐτοῦ καὶ διὰ *ξυραφίου* κατώρθωσε νὰ κόψῃ ἔνδοθεν τὸν λαιμόν του[1]. Κατέφυγε δὲ εἰς τὸ μέσον τοῦτο, διότι τὸ δέρμα τοῦ ὄφεως ἦτο τόσῳ σκληρόν, «ὥστε τίποτε δὲν τὸ ἐτρυποῦσε». Ὁ ἥρως ἐξῆλθε τῆς φοβερᾶς πάλης κατὰ τὸ φαινόμενον ἀβλαβής, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἀπέθανε, δηλητηριασθεὶς ἐκ τῶν μιασμάτων, ἅτινα ἀνέπνευσεν ἐν τῷ φάρυγγι τοῦ θηρίου.

Καὶ ὑπὲρ τῆς παραδόσεως συνηγορεῖ αὐτὴ ἡ ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Λουκίσσα κατοχὴ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος δάσους, ἧς τοῦτο, ὡς εἶπον ἀνωτέρω, φέρει νῦν καὶ τὸ ὄνομα. Ἀλλά, πῶς δυνάμεθα νὰ συμβιβάσωμεν τὴν μεταξὺ παραδόσεως καὶ ἐπισήμων ἐγγράφων διαφωνίαν ταύτην; Τίς λοιπὸν ἐφόνευσε τὸν τερατώδη ὄφιν, περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ὁποίου οὐδεμία ἐπιτρέπεται ἀμφιβολία; Οἱ ἀδελφοὶ Βρεσκάνοι, ἢ ὁ Λουκίσσας; Τὸ ὄνομα *Βρεσκάνος* εἶναι ἄγνωστον ἐν Κεφαλληνίᾳ. Πῶς δὲ δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ ὅτι ὁ λαὸς τῆς νήσου ἐκείνης ὑπῆρξε τόσῳ ἀγνώμων πρὸς τοὺς ἀπαλλάξαντας αὐτὸν τῆς φοβερᾶς μάστιγος, ὥστε οὐ μόνον ἐλησμόνησε τὸ ὄνομά των, ἀλλ' ἀπέδωκε καὶ εἰς ἄλλον τὸ κατόρθωμα; Ἀλλὰ καὶ πῶς νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὁ τότε διοικητὴς ἐπλαστογράφησε τὸ ὄνομα τοῦ ἥρωος ἐν δημοσίῳ ἐγγράφῳ; καὶ πρὸς τίνα σκοπόν; Ἀλλὰ πάλιν πῶς τὸ δάσος, τὸ κατὰ τὴν ἐπίσημον προκήρυξιν δωρηθὲν εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Βρεσκάνους, περιῆλθεν εἰς τὴν κυριότητα τῆς οἰκογενείας Λουκίσσα καὶ φέρει τὸ ὄνομά των; Τίς οἶδεν! Ἴσως οἱ φονεύσαντες τὸ τέρας δύο ἀδελφοὶ ἀπέθανον ἄνευ ἀρρενογονίας καὶ θυγάτηρ τῶν τις ἔφερε τὸ δάσος ἐκεῖνο προῖκα εἰς τὴν κατέχουσαν νῦν αὐτὸ οἰκογένειαν Λουκίσσα, μετ' αὐτοῦ δὲ μετέφερε καὶ τὴν παράδοσιν τῆς οἰκογενείας της[2]. Ἴσως ἀμφότερα τὰ ἐπώνυμα «Βρεσκάνος καὶ Λουκίσσας» ἀνῆκον εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν, ὧν τὸ δεύτερον παρελήφθη ἐν τοῖς ἐπισήμοις ἐγγράφοις, ἐπικρατῆσαν ἐν τῇ παραδόσει. Τοῦτο δὲ δὲν εἶναι ἀσύνηθες ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὅπου πολλὰ ὑπάρχουσι τὰ διπλᾶ οἰκογενειακὰ ὀνόματα, ὧν πολλάκις τὸ πρῶτον παραλείπεται καὶ βαθμηδὸν λησμονεῖται.

1 Τοιοῦτο θηρίον εἶναι βεβαίως ἄγνωστον ἐν τῇ φυσικῇ ἱστορίᾳ καὶ θὰ ἦτο ἄξιος τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν ἐπιστημόνων ὁ ἐνετὸς προβλεπτὴς ἄν, ἀντὶ νὰ τὸ καύσῃ, ἐβαλσάμωνεν αὐτὸ καὶ τὸ ἀπέστελλεν ἔστω καὶ εἰς τὰ μουσεῖα τῆς κατρίδος του. Τοὐλάχιστον ἂν ἡμεῖς βέβαιοι ὅτι ἔσχε τὴν περιεργίαν νὰ τὸ ἴδῃ ἰδίοις ὄμμασι καὶ ὅτι δὲν περιέγραψεν αὐτὸ ἀρκεσθεὶς εἰς ὅσα ἤκουσε παρ' ἄλλων!

1 Ἡ παράδοσις, ὡς βλέπομεν, ἀναφέρει ὅτι εἷς μόνον ἐφόνευσε τὸ τέρας, ὁ εἰσδὺς εἰς τὸν φάρυγγα αὐτοῦ καὶ κόψας τὸν λαιμόν του ἔνδοθεν διὰ ξυραφίου, οὐδεμίαν δὲ ποιεῖται μνείαν τοῦ ἑτέρου τοῦ διὰ πελέκεως πλήττοντος τὴν κεφαλὴν τοῦ θηρίου. Τοῦτο ἴσως προῆλθε, διότι τοσαύτην ἐντύπωσιν προξένησε τὸ τοῦ πρώτου τόλμημα, ὥστε ἀπέναντι αὐτοῦ ἐλησμονήθη τὸ μέρος, ὅπερ ἐν τῇ φοβερᾷ ταύτῃ πάλῃ ἔλαβεν ὁ ἕτερος τῶν ἀδελφῶν· ἄλλως τε, καὶ τὸν φόνον ὁ πρῶτος κυρίως ἐξετέλεσεν, ὁ καὶ κυρίως ῥιψοκινδυνήσας.

2 Ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν ἔχει τι τὸ ἀπίθανον. Ἂν ἡ θυγάτηρ καὶ κληρονόμος τοῦ φονεύσαντος τὸ θηρίον Βρεσκάνου, νυμφευθεῖσα Λουκίσσαν ἔφερεν αὐτῷ προῖκα τὸ δάσος, τὰ τέκνα αὐτῆς, Λουκίσσαι πλέον, ἠδύναντο νὰ λέγωσι δικαίως ὅτι ὁ πάππος των ἐφόνευσε τὸ θηρίον. Τοῦτο δὲ μετὰ παρέλευσιν γενεῶν τινων ἐπήνεγκεν ἴσως τὴν σύγχυσιν.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο μάλιστα ἴσως εἶναι καὶ τὸ πιθανώτερον, διότι ἂν τὸ «δάσος τοῦ ἁγίου Νικολάου» μετεβιβάζετο λόγῳ προικὸς εἰς τὴν οἰκογένειαν Λουκίσσα, θὰ ὑπῆρχεν ἔγγραφόν τι τῆς τοιαύτης μεταβιβάσεως, ὅπερ ὅμως καθ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ πληροφορηθῶ οὐδαμοῦ εὑρίσκεται.

Οἱ μὴ ἀρεσκόμενοι εἰς τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, ἃς εὕρωσιν ἄλλην πιθανωτέραν. Τὸ κατ' ἐμέ, ἀρκοῦμαι εἰς τὸ γεγονός. Εἴτε Βρεσκάνος, εἴτε Λουκίσσας ἐκαλεῖτο ὁ κεφαλλὴν Ἡρακλῆς, ἡ δόξα αὐτοῦ μένει ἀμείωτος, ὁ δὲ ὑπ' αὐτοῦ τελεσθεὶς ἄθλος, πιστοποιούμενος ὑπὸ ἐπισήμων ἐγγράφων, ὧν τὸ κῦρος οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ, ἡμέραν τινὰ θὰ καταλάβῃ τὴν προσήκουσαν αὐτῷ ἐν τῇ ἱστορίᾳ θέσιν, ἴσως δὲ ἐμπνεύσῃ καί τινα τῶν παρ' ἡμῖν ζωγράφων, ὅπως διαιωνίσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ χρωστῆρος, πειθόμενος ὅτι σιδηρόφρακτος ἀνὴρ βυθιζόμενος ἐν τῷ φάρυγγι τέρατος καὶ κόπτων αὐτοῦ τὸν λαιμὸν ἔνδοθεν, εἴτε διὰ ξίφους, εἴτε διὰ ξυραφίου, εἶναί τι εὐγενέστερον τῆς εἰδεχθοῦς παραστάσεως ἐκδεδαρμένου ἀρνίου.

Π. ΠΑΝΑΣ.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Τὸ ἐν Ἀποκορώνῳ τῆς Κρήτης τελεσθὲν τὴν 11 Ἰουνίου π. μ. μνημόσυνον, ὑπὲρ τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος πεσόντων τὴν 11 καὶ 12 Ἰουνίου 1878, εἶνε γεγονός, ὅπερ μεγάλως θὰ διαφωτίσῃ τὸν ἱστορικὸν περὶ τῆς ἰδιοφυΐας τοῦ λεοντοκάρδου τῆς Κρήτης λαοῦ.

Εἰς τὰ κατὰ τὸ μνημόσυνον τοῦτο ὑπεσχέθημεν νὰ ἐπανέλθωμεν· καὶ ἤδη πράττομεν τοῦτο ἔχοντες μετὰ χεῖρας τὸν εἰσέτι ἀνέκδοτον λόγον, τὸν κατὰ τὸ μνημόσυνον ὑπὸ τοῦ φιλοπάτριδος κ.Φ. Φραγκισκάκη ἐκφωνηθέντα, οὐτινος μετὰ συγκινήσεως ἀναγινώσκει τις τὰς ἐνθουσιώδεις ἐκφράσεις καὶ διὰ τῶν γραμμῶν αὐτοῦ αἰσθάνεται ἐπιπνέουσαν τὴν ἁγίαν τοῦ πατριωτισμοῦ αὔραν.

*

«Ἐλευθερία!», ἀναφωνεῖ ὁ ἐπιμνημόσυνος ῥήτωρ, «Πῶς τοὺς νάνους καθιστᾷς γίγαντας! πῶς πάσας τὰς γενναίας χορδὰς τῆς καρδίας ἡμῶν πλήττεις!...» μετὰ ἐνθουσιῶδες δὲ προοίμιον «Ἕλληνες!» ἐξακολουθεῖ· «μόλις εἶχον ἐπουλωθῇ τὰ τραύματα τῆς αἱματηρᾶς τοῦ 1866 ἐπαναστάσεως, μόλις εἶχον ἀναπαυθῇ οἱ μυῶνες, μόλις ἤρχισε νὰ διαυγάζηται ὁ οὐρανός... καὶ ἡ Κρήτη, εὐροῦσα κατάλληλον στιγμήν,

Τὰ σίδερά της σπάει
τὰ σάβανα κλωτᾷ
μὲ φλογερὴ ματιὰ
τὴν ὄχεντρα κυττάει.
Μὲ τ' ἅρματα ζωσμένη,
μὲ ξέπλεκα μαλλιά,
σταυρὸ στὴν ἀγκαλιά,
γοργά, διές, καταιβαίνει.
Ψηλὰ τὴ γαλανή της
στὴ χέρα της κρατᾷ,
στὴ μάνα της πετᾷ...
σκορπίζοντ' οἱ γιοχτροί της.»

Καὶ καταλλήλως συμπλέκων τοὺς Λασθένας καὶ Πανάρας πρὸς τοὺς Καλέργας καὶ Καντανολέους· τοὺς Δασκαλογιάννιδες καὶ Κόρακας πρὸς τοὺς Κριαρήδες, καὶ λησμονῶν ὅτι εἶνε δοῦλος, εἰσπηδᾷ καὶ αὖθις μετὰ πάθους καὶ γνησίας Ἑλληνικῆς ἐμπνεύσεως εἰς τὸν ἔμμετρον λόγον ἀναφωνῶν

«Δὲν εἶνε πλειὰ οἱ Χριστιανοὶ σκυλιὰ νὰ τὰ κλωτσᾶτε
μὲ τὴν τιμὴ τοῦ Κρητικοῦ παιγνίδια πλειὸ δὲν ἔχει.
Φτάνουν οἱ τόσοι του καῦμοί! στιγμὴ δὲν ἀναντίχει.
Τοῦρκοι, ἐλλοίμονο σὲ σᾶς! Τοῦρκοι, ἀπὸ δῶ φευγᾶτε!

*

. . . . . .

Τὸ ζηλεμένο μας σπαθί, τὸ Σέλινο πλακόνει,
σὰν τρικυμία φοβερή, σὰ σίφουνας, σὰ χύτης·
κ' οἱ Κισσαμίτες σταυραετοί· μουγκρίζει ὁ Ταυρωνίτης
κ' ὅλοι ἀρχινοῦνε τὸ χορό, τὸν πύργο κάνουν σχόνι.

*

Στὸν Ἀποκόρωνα τιμή, τιμὴ στὰ παλληκάρια!
Δὲν θὰ ξεχάσουνε ποτὲ τὸ αἷμα τοῦ Θαφέ τως·
γιὰ πανηγύρι τὸν θαρροῦν τὸν πόλεμον ἐφέτος
καὶ στὴ Μαλάξα ἀρχινοῦν τὴ μάχη ἀπ' ἀνάρια.

*

Δυὸ παλληκάρια καὶ δυὸ νιοὶ στὰ μαῦρα βουτημένοι
τὸν Παλιουδόβαρδο* κρατοῦν, τὸ γέρικο λιοντάρι
κ' ἕνα στεφάνι τοῦ φοροῦν, δάφνης ἕνα κλωνάρι,
στοῦ Χοιροσπήλιου πολεμοῦν τὴ μάχη ἀντρειωμένοι.

*

Αἴ! ἁγιασμένα κόκκαλα ποὺ εἶστε στοὺς Ἀρμένους,
εἰς τοῦ Ῥεθύμνου τὴ μεριά, στὸ Βάμμο καὶ στὸ Μόδι,
πέρα στοῦ Κόρακα τὴ γῆ κ' ἐδῶ στὸ Κερατίδι...
θὰ ἰδοῦμε ἀρά γε κ' ἐμεῖς πλειὰ χρόνους δοξασμένους;!»

Καὶ αὖθις μεταβαίνων εἰς τὸν πεζὸν λόγον καὶ διηγούμενος τὰ κατὰ τὴν μάχην καὶ τοὺς συμμετασχόντας ἀρχηγούς, καὶ ὡραίαν ἀποστροφὴν ποιῶν πρὸς τοὺς Ῥώσσους καὶ Βουλγάρους ὧν τὴν *χρυσῆν* ἀλυσίδα δὲν φοβεῖται ὁ Κρητικὸς λαός, ὡς δὲν ἐφοβήθη τὴν σιδηρᾶν καὶ ἤδη ἐσκωριασμένην, καταλήγει διὰ τῶν ἑξῆς·

«Ναί! μὰ τὸ θεῖον σκήνωμα τῶν μαρτύρων, ὧν μνημονεύομεν σήμερον! Μὰ τὸ ἅγιον ὄνομα τῆς Ἐλευθερίας! Μὰ τὴν πρόοδον! Θὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸ ἔργον τῶν πατέρων ἡμῶν ἕως οὗ διὰ τῆς ὁμονοίας, τῶν θυσιῶν καὶ τῆς ἐλπίδος ἴδωμεν τὴν Ἑλλάδα *μίαν, μεγάλην* καὶ *ἐλευθέραν*».

Καὶ ἤδη μεταβῶμεν εἰς τὰ ἡμέτερα.

Παράδοξος ἀμιλλα διεξήχθη κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην μεταξὺ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς τῆς Ἀττικῆς· κανονιοβολισμοὶ ἐν τῇ γῇ πρὸς δοκιμὴν τῶν μεγάλης ὁλκῆς πυροβόλων, κανονιοβολισμοὶ ἐπὶ τῇ ἐλεύσει τοῦ Ἰταλικοῦ στόλου, κεραυνοβολισμοὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πυροπλήσαντες τοῦ Ἀμαλιείου Ὀρφανοτροφείου τοὺς κενοὺς εὐτυχῶς κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κοιτῶνας, πλήξαντες τὸν ποιητικὸν παρὰ τὴν Καλιρρόην μύλον, καὶ — ὅπως ὑπενθυμίσωσιν ἡμῖν τὸν πρώην αὐθέντην των Δία

* Σημ. τῆς «Ἑβδομ.». Περὶ τοῦ ἥρωος τούτου θέλομεν γράψῃ ἄλλοτε.

— ψαύσαντες τὴν ἐπιδερμίδα ἀβρᾶς θεραπαινίδης.

Καὶ μόλα ταῦτα ἡ ἑβδομὰς αὕτη θὰ διῆρχετο ἀναίμακτος· πλὴν φεῦ! φονικὸν ὅπλον προωρισμένον διὰ νυκτοκλέπτας ἐκπυρσοκροτῆσαν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐπλήγωσε, καὶ καιρίως, ὡς λέγεται, τὸ γόνυ ἀτυχοῦς συμπολίτου ἡμῶν, πρό τινος ὑποστάντος ὑπὸ νυκτοκλεπτῶν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον μείωσιν τῆς μετὰ τοσούτων θλίψεων ἀποκτηθείσης κινητῆς αὐτοῦ περιουσίας, ἧς ὅμως τὸ πλεῖστον μέρος — ὅπερ κατά τινας ἐξισοῦται πρὸς τὸ ὅλον—ἀνεκαλύφθη.

Ἐν τῇ Βουλῇ, ἀφοῦ ἔλιξε τὸ μεταξὺ τῶν κυρίων Τρικούπη καὶ Δηλιγιάννη ἐπεισόδιον καὶ ἀπεφάνθη ἡ ἐθνικὴ ἀντιπροσωπεία διὰ ψήφων 125 κατὰ 24 ἀρνηθέντων, (τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀποχωρησάσης) ὅτι ὁ κ. Δηλιγιάνης διακδύας τὸν κ. Τρικούπην δὲν παρεβίασε τὸν κανονισμόν, ἐψηφίσθη ἄνευ συζητήσεως καὶ σιωπηρῶς ἡ ἀπάντησις εἰς τὸν βασιλικὸν λόγον, καὶ τοῦτο, ὅπως δικαιωθῇ ἡ περὶ τοῦ συνταγματικοῦ τούτου ἐθίμου γνωστὴ τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν γνώμη τῆς *Ἑβδομάδος*· καθωρίσθη δὲ κάπως ἀκριβέστερον καὶ ἡ ἀπέναντι τῶν δύο μεγάλων κομμάτων θέσις τῶν κυρίων Μεσσηνέζη, Οἰκονόμου καὶ Πετιμεζᾶ καὶ ἰδίως τῶν δύο πρώτων.

Διάφοροι ἐπερωτήσεις καὶ ἀναγνώσεις νομοσχεδίων ἐποίκιλαν τὰς ἐν τῇ Βουλῇ συνεδριάσεις τῆς ἑβδομάδος ταύτης, καθ' ἣν ἠκούσθη καὶ ἡ περὶ ὀργάνων τινῶν τῆς δημοσιογραφίας αὐθεντικὴ γνώμη τοῦ κ. Τρικούπη.

Ἐπισήμως καὶ ἐνθουσιωδῶς ἐπανηγυρίσθη ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς παροικίας ἡ ἐπέτειος τῆς ἁλώσεως τῆς Βαστίλλης, ἡ ἐθνικὴ αὕτη ἑορτὴ τῆς δημοκρατουμένης Γαλλίας.

Φιλοκάλως ἦτο ἀπὸ πρωΐας διὰ σημαιῶν Γαλλικῶν καὶ Ἑλληνικῶν ἐστολισμένον τὸ κατὰ τὴν ὁδὸν Σταδίου μέγαρον τῆς Γαλλικῆς πρεσβείας.

Τὰ μέλη τῆς ἐνταῦθα Γαλλικῆς ἑταιρείας τῆς Ἀλληλοβοηθείας ἐπισκεψάμενα τὸν πρεσβευτὴν προσεφωνήσαντο αὐτὸν διὰ τοῦ προέδρου τῆς ἑταιρείας κ. Δεσσινέ, εἰς ὃν ὁ πρεσβευτὴς καὶ δόκιμος συγγραφεὺς κ. Μουὸ ἀπήντησε διὰ λογιδίου πλήρους δυνάμεως καὶ εἰκόνων μονονοῦ δὲ καὶ φιλελληνισμοῦ.

Ἡ ἅλωσις τῆς Βαστίλλης, ὡς γνωστόν, εἶνε τὸ μέγιστον καὶ ἐπισημότατον γεγονὸς τῆς ἱστορίας τῶν νεωτέρων χρόνων· μετὰ τῆς Βαστίλλης κατέπεσεν ἡ τυραννία αἰώνων ὁλοκλήρων· ὁ δὲ λαὸς ἐφάνη μέγας καὶ ἔξοχος ἐπὶ μεγαλοθυμίᾳ. Οἱ πολιορκηταὶ ἐφείσαντο τῶν πολιουρκουμένων ἂν καὶ οὗτοι ἐφόνευσαν τοσούτους πυροβολοῦντες ἀπρόκλητοι κατὰ τοῦ πλήθους.

Ἡ ἐκδίκησις ἐκόχλαζεν, ἐκδίκησις φλογερὰ αἰώνων, καὶ ὅμως ἕνα μόνον ἄνθρωπον ἐφόνευσαν, ἐν ᾧ τὰ πτώματα τῶν ἰδικῶν των ἐκεῖντο σωρηδὸν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.....

Ἡ τομὴ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἥτις κατ' ἀρχὰς δὲν ἐθεωρήθη ὡς παρέχουσα ροιχεῖα σοβαρᾶς καὶ ὑγιοῦς ἐπιχειρήσεως, κατὰ τὰ κατ' αὐτὰς δημοσιευθέντα, φαίνεται, ὅτι εὑρίσκεται εἰς λίαν εὐάρεστον σημεῖον.

Τὸ σύνολον τῆς μέχρι τοῦδε ἐνεργηθείσης ἐκχωματώσεως ἀνέρχεται εἰς 2 ἑκατομμύρια κυβικῶν μέτρων, εἶνε δὲ κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς συμπεπληρωμένον τὸ $^1/_4$ καὶ πλέον τοῦ ὅλου ἔργου.

Ἤδη ἤρξατο ἡ κατασκευὴ τῆς μεγάλης σιδηρᾶς γεφύρας, ἥτις θὰ ἑνοῖ τὰς δύο ὄχθας τῆς διώρυγος, ὧν ἡ μὲν ἀνήκει εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα ἡ δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον, καὶ δι' ἧς θέλει διέρχεσθαι καὶ ὁ σιδηρόδρομος Πειραιῶς—Πατρῶν.

Κατὰ τὸν δημοσιευθέντα ἰσολογισμὸν αἱ μέχρι τοῦδε δαπάναι ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 14,315,477:86.

Οὕτως περιφανὴς διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος θὰ ἦνε ἡ στιγμὴ ἐκείνη, καθ' ἣν τὸ κῦμα τοῦ Σαρωνικοῦ θὰ δώσῃ τὸ πρῶτον φίλημα πρὸς τὸ κῦμα τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Τί δὲν δύναται νὰ λεχθῇ περὶ τούτου!...

Προσφέρομεν τὴν ἰδέαν εἰς τοὺς ποιητάς μας καὶ ἀναμένομεν τὸ διὰ τὰς στήλας τῆς *Ἑβδομάδος* προωρισμένον ποίημα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἁμαρτωλὴ Κωπαΐς φαίνεται ὅτι δὲν χωρατεύει.

Κατὰ τὰς ἐκθέσεις τοῦ διοικητικοῦ τῆς ἑταιρείας συμβουλίου, ἡ ἑταιρεία ἀνέλαβεν ἤδη μόνη τὴν διατήρησιν τῆς Καρδίτσης, τοῦ Μορίκη καὶ τῆς Ἀνθηδόνος.

Ἠγέρθησαν κατοικίαι ἐπαρκεῖς διὰ τοὺς ἐργάτας, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνῆλθε μέχρι 1200, πρὸς τούτοις δὲ παντοπωλεῖα καὶ Νοσοκομεῖον.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ ἑταιρεία ἠσχολήθη κυρίως εἰς τὴν συνένωσιν τοῦ Κηφισσοῦ μετὰ τῆς διώρυγος Μέλανος, ὅπως οὕτως ἐλαττώσῃ τὸ εἰς τὴν λίμνην ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ ποταμοῦ ἐκβάλλον ὕδωρ.

Ἐντὸς ὀλίγου περατοῦται ἡ ὑπόνομος τῆς Καρδίτσης, 650 μέτρων μήκους, οὕτω δὲ θέλει ἀνοιγῇ διέξοδος εἰς τὰ ὕδατα τῆς Κωπαΐδος· ἀλλ' ἡ ἐκροή αὐτῶν θὰ παρακωλυθῇ, καθότι θέλει ἐξασφαλισθῇ πρότερον ἡ διοχέτευσις αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν, ὅπως μὴ ἀφινόμενα ἐλεύθερα πλημμύρωσι τὸ Λίκερη. Αἱ πρὸς κατασκευὴν τῆς σήραγγος Ἀνθηδόνος (860 μέτρων μήκους) ἐργασία ἔφθασε μέχρι 400 μέτρων· διὰ τῆς σήραγγος δὲ ταύτης θέλει συγκοινωνίσῃ ἡ Παραλίμνη μετὰ τῆς θαλάσσης.

Αὗται ἐν συνόψει εἶνε αἱ μέχρι τοῦδε ἐργασίαι τῆς ἑταιρείας ταύτης, ἥτις, διὰ πολλοὺς λόγους, ὡς ἀποδιοπομπαῖος τράγος ἐδέχθη ἐπὶ τῆς ράχεώς της πάσας τὰς ἁμαρτίας τοῦ Πανελληνίου.

Ἀμερικανικωτάτη διαδήλωσις ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἐμπορροραπτῶν καὶ ῥαπτῶν τῆς πόλεώς μας μετὰ ἀναφορῶν, ἐπιτροπῶν καὶ προσφωνήσεων, ὑπὲρ ἐπιβολῆς δασμοῦ βαρυτέρου ἐπὶ τῶν ἔξωθεν εἰσαγομένων ἑτοίμων ἐνδυμάτων, καθ' ὃν ἀδυνατεῖ νὰ διαγωνισθῇ ἡ ἐγχώριος βιομηχανία. Τὰ παράπονα ταῦτα βεβαίως θὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει καὶ θὰ ἐκτιμηθῶσιν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων, οἵτινες ὅμως εἰς τὰς σκέψεις αὐτῶν δὲν θὰ λησμονήσωσι καὶ τὴν *φτώχια*, ἔχουσαν ἀνάγκην ἑτοίμων εὐθηνῶν ἐνδυμάτων.

Ἀνεβιβάσθησαν λοιπὸν ἐπὶ τέλους εἰς Ἀθήνας, οὐδὲν πληρώσαντα, τὰ εἰς τὸ τελωνεῖον πρὸ τοσούτου χρόνου κατακείμενα δῶρα τοῦ εὐγενοῦς μαρκησίου Μπγιούτ, μάτην ζητοῦντος παρ' αὐτῶν τοῦ τελώνου τὰ *πορθμεῖα*, ἐνῷ αὐτὰ διὰ τῆς ἀπαθείας των ἀπήντων τὸ «οὐκ ἂν λάβοις παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος».

Καὶ ὁ μὲν *κατακείμενος καὶ ἐν ἀεργίᾳ διατελῶν* Ἑρμῆς δὲν ἀπεφασίσθη εἰσέτι ποῦ νὰ τεθῇ — ἡμεῖς προτείνομεν νὰ τεθῇ εἰς τὸ Χρηματιστήριον—αἱ δύο μικραὶ προτομαὶ θὰ μείνωσιν ἐν τῷ Δημαρχείῳ, τὰ δὲ ζεύγη τῶν παλαιστῶν καὶ τῶν ἐλάφων θὰ στηθῶσιν ἐν τῷ κήπῳ τῆς Πλατείας τοῦ Συντάγματος.

Ὦ! πῶς ἀλλάζουν οἱ καιροὶ στὸν κόσμον ἐδῶ [κάτω!

Ἐνῷ ποτε εἰρωνικῶς εἴχομεν προτείνει νὰ τεθῶσί τινα ἐξ αὐτῶν ἐν τῷ τότε ῥυπαρῷ καὶ νοσηρῷ κήπῳ τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος, ποῦ νὰ ἠλπίζομεν, ὅτι, ἐντὸς ὀλίγου, διὰ μιᾶς μόνης καλῆς θελήσεως, θὰ μετεμορφοῦτο οὕτως ὁ κῆπος, ὥστε νὰ εἶνε ὄντως ἄξιος νὰ δεχθῇ τὰ χάλκινα ταῦτα ἀγαλμάτια, ἀντίγραφα τῶν ἐν Ἡρακλείῳ καὶ Πομπηΐᾳ εὑρεθέντων καλλιτεχνικῶν ἔργων;!

Ὁ θάνατος ἤρπασεν ἀφ' ἡμῶν κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην τέσσαρας ἀξιοτίμους ἄνδρας, ἕνα ἀγωνιστήν, ἕνα πολιτευτήν, ἕνα βιομήχανον καὶ ἕνα ἰατρόν.

Ὁ *Γεώργιος Ὀρλάνδος*, γηραιὸς ἐκ Σπετσῶν πλοίαρχος, μετέσχε πολλῶν ναυμαχιῶν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, παρευρέθη δὲ καὶ εἰς τὴν Σφακτηρίαν, ὅπου καὶ διεκρίθη κυβερνῶν τὸ πλοῖον «Ἀχιλλέα».

Ὁ *Δημήτριος Σαράφας*, γεννηθεὶς ἐν τῇ κώμῃ Δολῶν τοῦ Οἰτύλου, διεκρίθη ἐπὶ παιδείᾳ, ἀκεραιότητι χαρακτῆρος καὶ εὐθαρσίᾳ φρονήματος. Διετέλεσε γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, πληρεξούσιος ἐν τῇ ἐθνικῇ συνελεύσει, ἐφέτης καὶ ἀρεοπαγίτης, βουλευτὴς πολλάκις καὶ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῆς Παιδείας. Τελευταῖον εἶχεν ἀνατεθῆ αὐτῷ ἡ προεδρεία τῆς ἐπὶ τῶν βακουφίων ἐπιτροπῆς ἐν Λαρίσῃ.

Ὁ *Νικόλαος Εὐριπαῖος* ἐκ τῶν ἐγκρίτων βιομηχάνων τῆς Λεβαδείας, ἦτο εἷς ἐκ τῶν πρώτων εἰσαγαγόντων τὴν κλωστικὴν βιομηχανίαν ἐν Ἑλλάδι. Διετέλεσεν ἐπὶ 12 ἔτη δήμαρχος Λεβαδείας καὶ πολλὰ κοινωφελῆ ἔργα εἰς αὐτὸν ὀφείλονται.

Ὁ *Ἀθανάσιος Δροσίνης*, διακεκριμένος ἰατρὸς καὶ ἐκλεκτὸς πολίτης τοῦ Μεσολογγίου, συνεδέθη μετὰ τῆς οἰκογενείας Δεληγεώργη, λαβὼν ὡς σύζυγον τὴν ἀδελφὴν τοῦ μεγάλου Ἕλληνος *Ἐπαμεινώνδα Δεληγεώργη*, κ. Πηνελόπην, τὴν φιλόμουσον ἐν Μεσολογγίῳ προστάτιδα παντὸς φιλολογικοῦ ἔργου.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ.

(Ἐπιβαλλομένη ἀπάντησις.)

Γ'.

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 306).

Ὅστις καὶ τὴν ἐλαχίστην ἔχει πεῖραν τῆς ἱστορικῆς ἀναπτύξεως τῆς γλωσσολογίας, ἠξεύρει πόσον πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ πρῶτοι αὐτῆς δημιουργοὶ καὶ ἐργάται τὸ μὲν ἐφιλοσόφουν καὶ ἐκ τῶν προτέρων περὶ γλώσσης ἀπεφαίνοντο, τὸ δὲ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν οὕτως ἀπρὶξ εἶχοντο, ὥστε πάντα τὰ ἐν ἐκείναις παρατηρούμενα μετέφερον καὶ ἐπὶ τὴν γλῶσσαν.

Πάντες, πλὴν τοῦ κ. Βερν. ἠξεύρουσιν, ὅτι ὁ Schleicher ἦτο καὶ βοτανικός, ὅτι ἐχειρίζετο τὸ μικροσκόπιον ἐπιτηδειότατα εἰς τὴν ἀνατομικὴν τῶν φυτῶν ἐξέτασιν, φρονῶν, ὅτι ὅπως ταῦτα γεννῶνται, ἀκμάζουσι, παρακμάζουσι καὶ ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα· ὅτι μεγάλως ἔχαιρεν συγκαταλεγόμενος τοῖς φυσιοδίφαις, ὧν τὴν μέθοδον ἐζήτει πάσῃ δυνάμει νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὴν περὶ γλώσσης ἐπιστήμην, ἣν οὐδαμῶς ἱστορικὴν ἀλλὰ φυσικὴν ὠνόμαζεν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ἐζήτει νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν περὶ ἀνελίξεως θεωρίαν τοῦ Darwin τῇ γλώσσῃ. Λέγων λοιπὸν ὅτι «αἱ γλῶσσαι εἶναι ὀργανισμοὶ φυσικοί, ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως, γεννῶνται, αὐξάνουσιν, ἀναπτύσσονται καὶ ἀκολούθως γηράσκουσι καὶ ἀποθνήσκουσι κατὰ νόμους ὡρισμένους» ἐνόει τὴν γλῶσσαν ὡς ὄν τι ἐκτὸς ἡμῶν, καὶ ἀνεξάρτητον ἀφ' ἡμῶν, ὡς ὄν τι ἔχον ζωὴν καὶ ὅπως λέγομεν σήμερον, ἀτομικότητα ἰδίαν. Ὅτι δὲ τῇ οὕτως προσωποποιηθείσῃ γλώσσῃ ἀπεδίδοντο καὶ *τάσεις* πρός τινα καὶ *μίσῃ*, εἴτε *ἀποστροφαὶ* ἀπό τινων, καὶ *σκέψεις*, ὅπως π. χ. περὶ ἀναπληρώσεως τοῦ ἀπολεσθέντος φθόγγου, ὅθεν καὶ ὁ ἀπόβλητος ὅρος «ἀναπληρωματικὴ ἔκτασις», περὶ ἐξευρέσεως ἄλλου τρόπου ἐκφράσεως, *περὶ ἀγῶνος ὑπὲρ ὑπάρξεως* κτλ. κτλ., ταῦτα μόνος ἐκεῖνος δύναται ν' ἀγνοῇ, ὅστις οὐδέποτε ἀνέγνωσέ τινα ἐκ τῶν παλαιοτέρων γλωσσολόγων. Δύναται δ' ἕκαστος εὐκολώτατα νὰ πεισθῇ περὶ τούτου συλλογιζόμενος, ὅτι ἂν αἱ λέξεις *ὀργανικὸς* ἐδήλουν ἁπλῶς ὁμαλός, κανονικὸς καὶ ὁ *ὀργανισμὸς* ἁπλῶς ὁμαλότης, κανονικότης, ὅπως ἀληθὲς τὸ κατ' ἀρχὰς ἐνοοῦντο, καὶ ἂν αἱ λέξεις «φυσικοὶ ὀργανισμοί, γεννῶνται, ἀκμάζουσιν, ἀνεξαρτήτως τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου, γηράσκουσιν, ἀποθνήσκουσιν κττ.», ἂν λέγωμεν, ταῦτα ἦσαν, ὅπως διατείνεται ὁ κ. Βερν., κοινοὶ τόποι, συνήθεις φράσεις κττ., τότε πῶς ἑρμηνεύεται τὸ φαινόμενον, καθ' ὃ ἐπὶ μακρὸν διηρισβητεῖτο, ἂν ἡ γλωσσολογία εἶναι ἱστορικὴ ἢ φυσικὴ ἐπιστήμη καὶ δὴ ἂν ἡ γλῶσσα ἀνήκῃ τοῖς ἱστορικοῖς ἢ φυσικοῖς ὑποκειμένοις; Ὅτι δὲ καὶ ἔβλαψαν σφόδρα αἱ περὶ γλώσσης τοιαῦται παραστάσεις καὶ οἱ μεταφορικοὶ ὅροι, ἠξεύρει κάλλιστα ὅστις καὶ βραχὺ μόνον παρακολουθεῖ τῇ προόδῳ τῆς ἐπιστήμης ταύτης. Ὁ κ. Βερναρδάκης ὅλως ἀρχαϊκὰ περὶ γλωσσολογίας φρονῶν καὶ μόνον ἔργα χάριν τῶν πολλῶν γραφόμενα ἀναγινώσκων νομίζει ὅτι μόνος ὁ Delbrück ἔψεξε τοὺς μεταφορικοὺς τρόπους τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοὺς ὅρους τούτους ἐν τῇ γλωσσολογίᾳ, διὸ βοᾷ, ὅτι ὁ εὐγενέστατος καὶ πάντ' ἄριστος Delbrück ἠδίκησε τοὺς παλαιοτέρους γλωσσολόγους τοιαῦτα περὶ αὐτῶν γνωματεύσας, καὶ ὅτι ἡμεῖς ἀκρίτως παρὰ τοῦ Delbrück παρελάβομεν εἴτε, κατὰ τὴν ἔκφρασίν του, ἀπεψιττακίσαμεν.

Ἀλλ' ὅτι ὁ ἀγαπητός μοι Καθηγητὴς B. Delbrück δὲν ἠδίκησε τοὺς παλαιοτέρους γλωσσολόγους, ἀπόδειξις τὸ μὲν ὅτι ἐν ταῖς διαφόροις βιβλιοκρισίαις, ὧν μάλιστα ἡ τοῦ Joh. Smchidt οὐδαμῶς ἦτο εὐμενής, οὐδεὶς ἀνέφερεν ὅτι κακῶς ὁ Delbrück ἀπέδωκε τοιαύτας περὶ γλώσσης γνώμας τῷ Bopp, Schleicher κλπ. καὶ πῶς ἦτο δυνατόν, ἀφοῦ πᾶσα σχεδὸν σελὶς αὐτῶν ἐξελέγχει τοὐναντίον; τὸ δὲ ὅτι πολλῷ πρότερον ἄνδρες διάσημοι τῆς ἐπιστήμης ἐργάται εἶχον ἐκφράσῃ τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῆς τῶν παλαιοτέρων παραστάσεως καὶ εἶχον ἀποδοκιμάσῃ τὴν χρῆσιν τῶν μεταφορικῶν ἐκφράσεων καὶ ὅρων. Τῷ 1868, τ. ἔ. δέκα τρία ὅλα ἔτη πρὸ τοῦ Delbrück ἔγραψεν ὁ Whitney «Θ' ἀποβάλωμεν, ἐφ' ὅσον δυνατόν, τὰς μεταφορικὰς λέξεις καὶ φράσεις, τὰς φιλοσοφικὰς καὶ τεχνικὰς γλωσσολογικὰς ἐκφράσεις, καὶ θὰ φροντίζωμεν νὰ λαλῶμεν ἐν ἁπλῇ γλώσσῃ. Τῆς διαδιδομένης παραστάσεως, ὅτι ἡ γλῶσσα καὶ τὰ κατ' αὐτὴν περιβάλλονται διὰ μυστικοῦ τινος σκότους, αἰτία κατὰ μέγιστον μέρος εἶναι τοῦτο ὅτι κατὰ τὰς γλωσσικὰς ἐρεύνας καὶ ἑρμηνείας συνήθως γίνεται ὑπερβάλλουσα χρῆσις μεταφορικῶν ἐκφράσεων, αἵτινες βασίζονται μᾶλλον ἐπὶ ἀναλογιῶν ἢ ἐπὶ γεγονότων καὶ τὰ πράγματα, ἅτινα μέλλουν νὰ παραστήσωσι, περιβάλλουσι διὰ σκοτεινῆς καὶ φανταστικῆς χροιᾶς...» Ἰδὲ Whitney Ἀκαδημαϊκὰ Ἀναγνώσματα μεταπεφρασμένα εἰς τὴν Γερμανικὴν ὑπὸ Jolly σελ. 14—15. Καὶ τῷ 1878 ἔγραφον οἱ ἀρχηγέται τῆς μετερρυθμισμένης γλωσσολογίας Osthoft καὶ Brugman ἐν τῷ προλόγῳ τῶν Morphologische Untersuchungen σελ. XII—XIII τάδε: «Ταῖς ἀρχαῖς ταύταις ὑπόκειται ἡ ἀμέσως καὶ ἀφ' ἑαυτῆς φανερὰ ἰδέα, ὅτι ἡ γλῶσσα δὲν εἶναί τι, ὅπερ ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὅπερ τὸν ἄνθρωπον ἵσταται καὶ ἴδιον βίον ἄγει, ἀλλὰ μόνον ἐν τῷ ἀτόμῳ ἔχει τὴν ἀλήθειαν αὐτῆς ὕπαρξιν, καὶ ὅτι ἑπομένως πᾶσαι αἱ μεταβολαὶ ἐν τῇ ἀνελίξει τῆς γλώσσης μόνον ἐκ τῶν λαλούντων ἀνθρώπων δύναται νὰ ὁρμᾶται. Τοῦτο κατ' ἀρχὴν ὡμολόγουν καὶ πρότερον, ἀλλ' ἐπειδὴ συνήθιζον νὰ βλέπωσι τὴν γλῶσσαν ἐπὶ τοῦ χάρτου καὶ ἐπειδὴ ἔλεγον «ἡ γλῶσσα» ὅπου ἀκριβῶς καὶ ἀληθῶς «οἱ λαλοῦντες ἄνθρωποι» ὤφειλον νὰ λέγωσιν, (*οὐχὶ ἡ ἑλλην. γλῶσσα* π. χ. ἀποστρέφετο τὰ πνεύματα, j, σ, F, οὐχὶ αὕτη ἀπέβαλε τὸ τελικὸν *τ*, ἢ μετέβαλε τὸ θίθημι εἰς τίθημι κττ. ἀλλ' *οἱ Ἕλληνες*, ἀφ' ὧν ἔλαβον τὴν ἀρχὴν αἱ μεταβολαὶ αὗται) κατωρθώθη, ὥστε πολλαχῶς νὰ λησμονηθῇ ἡ ἀληθὴς σχέσις τῶν πραγμάτων καὶ συνδεθῇ μετὰ τῆς ἐκφράσεως «γλώσσης» ψευδεστάτη παράστασις. Οἱ ἐπιστημονικοὶ ὅροι καὶ αἱ ὀνομασίαι εἶναι συχνὰ ἐπικίνδυνος ἐχθρὸς τῆς ἐπιστήμης.»

Ἂν ὁ Whitney καὶ ὁ Ostholf καὶ Brugman δὲν ἀναφέρωσιν ὀνόματά τινα, ὅπως ὁ Delbrück, αἰτία εἶναι ὅτι ἐκεῖνοι μὲν δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ διαλάβωσι περὶ τοῦ Bopp, Schleicher κλπ. ἀλλὰ περὶ τοῦ πράγματος, ὁ δὲ Delbrück ἐξέθετε τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνελίξεως τῶν γλωσσολογικῶν ζητημάτων, καὶ δὴ ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ἀναφέρῃ πρόσωπα καὶ νὰ ἀποδίδῃ ἑκάστῳ ὄνομαστὶ τὸ suum cuiqve. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κ. Βερν. ἐν σελ. 253 τοῦ Ἐλέγχου γράφει «Κατὰ τὴν κριτικὴν ταύτην.... ἡ ἐτυμολογία εἶνε γενεσιουργία λέξεων *ἀπαράλλακτος* μὲ τὴν γενεσιουργίαν τῶν φυσικῶν ἐνοργάνων ὄντων.» Εἰσήχθη ἄρα κατ' αὐτὸν καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ κριτικὴν ὁ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι· πολλῷ δὲ μᾶλλον εἰς τὴν γλωσσολογίαν, ἥτις τὰς λέξεις, ὡς ἡ βοτανικὴ τὰ φυτά, ἀνέτεμνε καὶ τὰ συστατικὰ αὐτῶν καὶ τὴν γένεσιν ἐθήρευεν.

Ἀναφέρων δ' ὁ κ. Βερν. τὸν τῆς γλώσσης ὁρισμὸν τοῦ Delbrück καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀποδιδομένην μορφὴν τῷ Bopp καὶ Schleicher λέγει «*Δὲν εἶνε ἡμέτερον ἔργον* νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον αἱ κρίσεις αὗται ἔνθεν μὲν εἶνε ὀρθαί, ἔνθεν δὲ ἐπηρείδονται ἐπὶ τῶν πραγμάτων, καὶ δὲν εἶνε κενόσπουδος καὶ σχολαία λέξεων διαστροφή...» τοῦτο βεβαίως εἶναι ἀληθές, τὸ μόνον σχεδόν, ὅπερ μέχρι τοῦδε διέφυγε τὸ ἕρκος τῶν ὀδόντων τοῦ κ. Βερν., ἀλλὰ τότε διατί ἐπιχειρεῖ νὰ ψέγῃ τὸν ἄριστον ἄνδρα B. Delbrück, οὐ δὲν εἶναι ἄξιος νὰ νίψῃ τοὺς πόδας, ὅτι ἠδίκησεν ἄλλους, εἰς ὧν τὴν μελέτην καὶ ἐξακρίβωσιν τὸ μέγιστον μέρος τοῦ βίου του ἐδαπάνησεν;

Ὁ Delbrück παραλαβὼν τὸν τοῦ Οὐμβόλδου ὁρισμὸν «ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι ἔργον, τ. ἔ. τετελεσμένον τι, ἀλλ' ἐνέργεια, τ. ἔ. τι ἀεὶ δημιουργούμενον, εἶπεν, ὅτι «ἡ γλῶσσα δὲν εἶναι ὄν τι, ἀλλ' ἔκφρασις ὄντος,.. οὐχὶ ὀργανισμὸς (φυσικὸς) ἀλλὰ λειτουργία». Τὸν ὁρισμὸν τοῦτον ἐπανελάβομεν ἡμεῖς εἰπόντες «ἡ γλῶσσα εἶναι λειτουργία ὀργάνων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ οὐδὲν πλέον», τίνων ὀργάνων; ἐννοεῖται τῶν φωνηταρίων, ὅπως προσεθήκαμεν, καὶ ἡ κίνησις εἶναι λειτουργία ἄλλων ὀργάνων, τῶν κινητηρίων κττ. Ὅτι τὰ ὄργανα ταῦτα τά τε φωνητήρια καὶ κινητήρια ὁδηγοῦνται ὑπὸ τοῦ νοῦ, κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν, ἐννοεῖται οἰκοθεν, ἐξεθήκαμεν δὲ καὶ ἡμεῖς διὰ πλειόνων ἐν τῇ περὶ φθογγολογικῶν Νόμων διατριβῇ σελ. 21. Ταῦτα ἐπιχειρεῖ ν' ἀναιρέσῃ ὁ κ. Βερν. κατὰ τὸν ἴδιον πάντοτε τρόπον, παραθέτομεν δ' ὁλόκληρον τὸ χωρίον του, ἵνα δειχθῇ ἡ σεμνότης τοῦ ἀνδρὸς καὶ ὁ τρόπος τοῦ ἐξετάζειν τὰ σπουδαιότατα ἐπιστημονικὰ ζητήματα. «Ἂν ἡ γλῶσσα, λέγει, ἀληθῶς εἶνε οὐδὲν πλέον παρὰ ἐν-

ἔργεια ὀργάνων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, ὅπως ἡ κίνησις εἶνε «λειτουργία τῶν ἀνθρωπίνων κινητηρίων ὀργάνων» ἐπειδὴ ὄργανα τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἐνεργοῦντα εἶνε καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δὴ καὶ τὰ ὀπίσθια, ἅτινα ἐκ περισσοῦ εἶνε καὶ ἠχητήρια, ἕπεται ὡς ἐκ τοῦ λαμπροῦ καὶ πρωτοτύπου ὁρισμοῦ, ὅτι καὶ ἡ ἐνέργεια ἄρα (sic!) τῶν ὀπισθίων τούτων ἠχητηρίων ὀργάνων τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος εἶνε γλῶσσα, ὥστε κατὰ τὸν μοναδικὸν ὁρισμὸν ἡ μὲν γλῶσσα εἶνε . . . . ! ἡ δὲ γλωσσολογία . . . . !» Τῆς αὐτῆς εἰκόνος ποιεῖται καὶ ἐν τῷ Ἐλέγχῳ χρῆσιν ὁ κ. Βερν., καὶ φαίνεται ὅτι ἐνασμενίζει αὐτῇ μέγιστον. Περί τινος διασήμου συγγραφέως ἀνέγνωμεν πρό τινος, ὅτι μέλλων νὰ γράψῃ, ἐνεδύετο ἀκριβῶς ὡσεὶ ἔμελλε νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον πολυπληθοῦς καὶ ἐκλεκτῆς ὁμηγύρεως. Ἔπραττε δὲ τοῦτο πάντως ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος θέλων, ἵνα καὶ ἐξωτερικῶς καθιστᾷ ἑαυτῷ δήλην καὶ δὴ φυλάττῃ πιστῶς τὴν ἰδέαν, ὅτι ἔγραφεν ὑπὲρ Κοινοῦ νοήμονος καὶ δὴ ἀπαιτοῦντος παρὰ τοῦ συγγραφέως καὶ ἀντιδιδόντος αὐτῷ ἐν τῷ μέρει τὸν προσήκοντα σεβασμόν. Ἐρωτᾶται τώρα, ἆρά γε λαμβάνων τὸν κάλαμον ὁ κ. Βερν. εἰς χεῖρας προετοιμάζεται, ὅπως ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος καὶ φροντεῖ περὶ τοῦ Κοινοῦ παρόμοια, ἢ τοὐναντίον κοσμεῖται διὰ τῶν ἐν τῇ ἀγαπητῇ αὐτοῦ εἰκόνι δηλουμένων καὶ τούτων ἄξιον κρίνει τὸ Κοινὸν καὶ τοὺς ἀναγνώστας του, διὸ καὶ συχνὰ ἐπιδεικνύει αὐτοῖς τὸν κόσμον τοῦτον ;

Γ. Ν. Χατζιδακης.

ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΙΧΘΥΣ.

Οἱ ἀρχαῖοι, καὶ περ ἐντρυφῶντες εἰς ὑψηλὰς θεωρίας καὶ ἥκιστα διατεθειμένοι ν' ἀναζητήσωσι τοὺς νόμους, τοὺς διέποντας τὰ φυσικὰ φαινόμενα, δὲν ἠγνόουν τὰς ἀρχὰς αὐτῶν.

Καὶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐγίνωσκον τὸν ἐκ τῆς τάξεως τῶν σελαχωδῶν ἰχθύν, τὸν ἔχοντα τὴν ἰδιότητα, ὅταν ἁπτώμεθα αὐτοῦ, νὰ μεταδίδῃ ἡμῖν αἴσθημά τι αἰμωδιασμοῦ. Τὸν ἰχθὺν τοῦτον, οἱ μὲν Ἕλληνες ἐκάλουν νάρκην ἐκ τοῦ ναρκόω, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι torpedo, αὐτὸ τοῦτο σημαινούσης τῆς λέξεως. Πρὸς ἐξήγησιν δὲ τοῦ φαινομένου παρεδέχοντο τὴν ἐκ τοῦ ἰχθύος ἀνάδοσιν ψυκτικῶν τινων μορίων.—Ὁ Ἀριστοτέλης λέγει που, ὅτι ἡ νάρκη κρύπτεται ἐν τῇ ἄμμῳ καὶ τῇ ἰλύϊ, τοὺς πλησιάζοντας δ' ἰχθῦς, ὅπως καταστήσῃ εὐχερεστέραν λείαν, ναρκοῖ ἐν ἀρχῇ καὶ εἶτα καταβιβρώσκει καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἁπτόμενος τῆς νάρκης δοκιμάζει αἴσθημά τι αἰμωδίας· ὁ δὲ Πλούταρχος ἀναφέρει, ὅτι τὸ αἴσθημα τοῦτο παράγεται οὐ μόνον ἐξ ἐπαφῆς, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀποστάσεως διὰ τῶν δικτύων.

Τῆς νάρκης μνημονεύουσι καὶ ὁ Πλάτων καὶ ὁ Πλίνιος καὶ ὁ Κικέρων καὶ ἄλλοι ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Ἀλέξανδρος ὁ Ἀφροδισιεύς, ὁ Ὀππιανὸς καὶ ἄλλοι μεταγενέστεροι συγγραφεῖς Ἕλληνες τῆς δευτέρας μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος γράφουσιν, ὅτι ἡ νάρκη ναρκοῖ ἢ κλονεῖ τὸ σῶμα διὰ ῥαπίδος. Ὁ Θεόφραστος ἀναφέρει ὅτι ἡ νάρκη προξενεῖ κλονήσεις δι' ἰχθυοκέντρου, παράγουσα αἰμωδιασμὸν εἰς τοὺς ἁπτομένους αὐτῆς.

Τὸ φυσιολογικὸν τοῦτο φαινόμενον κατενοήθη τελείως μετὰ τὰς προόδους, αἵτινες ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ. Εἰς τὸν ἄγγλον Walsh ὀφείλεται τὸ πρῶτον πείραμα, δι' οὗ ἀπεδείχθη, ὅτι τὸ αἴσθημα τοῦ αἰμωδιασμοῦ εἶναι ἁπλῆ τροποποίησις τῆς συνήθους ἠλεκτρικῆς κλονήσεως,—τοῦ αἰμωδιασμοῦ καὶ τῆς κλονήσεως δυναμένων νὰ παραχθῶσι δι' ἠλεκτρικῆς λαγήνου. Κατὰ τὸν Walsh ἡ περίεργος δύναμις τῆς νάρκης ἀποδοτέα εἰς διπλῆν σειρὰν ὀργάνων, λειτουργούντων κατὰ βούλησιν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἰχθύος· ἀπεδείχθη δὲ ὅτι ἡ ῥάχις καὶ ἡ κοιλία τοῦ ἰχθύος περιέχουσιν ἀντιθέτους ἠλεκτρισμοὺς καὶ ὅτι ἀποτελουμένης συγκοινωνίας δι' ἀγωγοῦ σώματος, οἷον τὸ ἀνθρωπινον, παράγεται κλόνησις, ὁμοία πρὸς τὴν ἐκ τῆς λουγδουνικῆς λαγήνου. Τὸ πείραμα ἔκτοτε ἐπανελήφθη πολλάκις, κατωρθώθη δὲ καὶ ν' ἀποσπασθῇ σπινθὴρ ἐκ τῆς ἑνώσεως τῶν δύω ἀντιθέτων ἠλεκτρισμῶν.

Πλὴν τῆς νάρκης εἰσὶ καὶ ἄλλα τινὰ εἴδη ἰχθύων, ἐχόντων τὴν αὐτὴν τῇ νάρκῃ ἰδιότητα. Ἠλεκτρικὸς ἰχθύς ἐστιν ὁ ναρκέγχελυς ἢ γυμνόνωτος (gymnotus eletricus) ἐκ τῶν τῆς τάξεως τῶν μαλακοπτερυγίων ἀπόδων, εὑρισκόμενος ἐν τοῖς ποταμοῖς τοῖς Ἀμερικῆς. Ὁ Φκραδαίη ποιήσας πειράματα ἐπὶ τοῦ ἰχθύος τούτου, παρετήρησεν, ὅτι κατὰ τὴν ἐνάσκησιν τῆς ἰδιότητος τοῦ ἰχθύος, τὸ περὶ αὐτὸν ὕδωρ καὶ πᾶσα ὕλη, ἄγουσα καλῶς, ἐπληροῦντο ἠλεκτρισμοῦ. Ἐμβυθίζων δέ τις τὴν χεῖρα, ἐν τῷ δοχείῳ, ἐν ᾧ ὁ ναρκέγχελυς ἔπλεεν, ἠσθάνετο ἰσχυρὰν κλόνησιν.

Ἠλεκτρικὰς ἰδιότητας ἔχει καὶ ὁ ἰχθύς, ὁ καλούμενος ἠλεκτρικὴ γλάνις ἢ σίλουρος (silurus eletricus) εὑρισκόμενοι ἐν τῷ Νήγειρι καὶ τῷ Νείλῳ. Τὸ κρέας αὐτοῦ χρησιμεύει ὡς τροφή, τὸ δὲ δέρμα ὡς φάρμακον. Τὴν ἠλεκτρικὴν κλόνησιν αἰσθανόμεθα, ὅταν, κρατοῦντες σίλουρον διὰ τῆς μιᾶς χειρός, ἐγγίζωμεν αὐτὸν διὰ μεταλλικῆς ῥάβδου διὰ τῆς ἄλλης. Τὰ ἠλεκτρικὰ ὄργανα τοῦ ἰχθύος τούτου εἰσὶν ἤττον περίπλοκα τῶν ἄλλων ἠλεκτρικῶν ἰχθύων. Ἠλεκτρικοὶ ἐπίσης ἰχθῦς εἰσι καὶ οἱ γνωστοὶ ὑπὸ τὰ ὀνόματα Tetraodon Eletricus καὶ Trichiarus Eletricus, ὧν ὁ μὲν πρῶτος εὑρίσκεται ἐν ταῖς κοιλότησι τῶν ἐκ κοραλίων βράχων νήσου τινὸς τῶν Καναρίων καὶ ἐν ταῖς θαλάσσαις τῆς Ἀμερικῆς, ὁ δὲ δεύτερος ἐν ταῖς ἰνδικαῖς θαλάσσαις. Εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι τινές, μὴ περιγραφέντες ἔτι ἐπαρκῶς.

Ἡ ἔκτακτος ἰδιότης τῶν ἠλεκτρικῶν τούτων ἰχθύων, ἰδιότης, ἀσκουμένη κατὰ βούλησιν, ἀποτελεῖ φαινόμενον περιεργότατον ἐν τῷ ἠλεκτρισμῷ καὶ τῇ φυσιολογίᾳ, ἐν ᾧ παρατηρεῖται μετασχηματισμός, οὕτως εἰπεῖν, τῆς νευρικῆς δυνάμεως εἰς ἠλεκτρικήν· ἐντεῦθεν δὲ δυνατὸν νὰ συναχθῇ τὸ συμπέρασμα, ὅτι πάντα τὰ ζῷα κέκτηνται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον νευρικήν τινα ἐνέργειαν, στενῶς συνδεομένην τῇ ἠλεκτρικῇ ἐνεργείᾳ, πιθανῶς δὲ καὶ αὐτῇ τῇ ζωϊκῇ δυνάμει.

Δ. Α.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ

(διήγημα.)

(Συνέχεια τῆς σελ. 302.)

Διὰ ταῦτα δὲν θὰ διηγηθῶ τὸν βίον μου καὶ μάλιστα, ἀφ' οὗ γράφω πρὸς ἰδίαν μου διασκέδασιν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ παρελθόν μου οὐδ' εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἀκόμη παρουσιάζει τι λίαν εὐφρόσυνον, οὔτε τι ἐκτάκτως θλιβερόν, ἕπεται ἐκ τούτου ἁπλούστατα ὅτι οὐδὲν ἔχει τὸ ἀξιοσημείωτον. Τότε καλλίτερον εἶνε νὰ ἐξηγήσω ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν χαρακτῆρά μου.

Τί ἄνθρωπος εἶμ' ἐγώ ; .... Εἰμπορεῖτε νὰ μοὶ ἀπαντήσητε, ὅτι περὶ τούτου οὐδεὶς μ' ἐρωτᾷ—τὸ παραδέχομαι. Ἀλλὰ θ' ἀποθάνω, πρὸς Θεοῦ, θ' ἀποθάνω, καὶ μοὶ φαίνεται ἐν τούτοις, ὅτι πρὸ τοῦ θανάτου μου εἶνε πράγματι συγγνωστέα ἡ ἐπιθυμία νὰ μάθω τί εἶδους ὄν ὑπῆρξα.

Ἀφ' οὗ ἐστάθμησα καλῶς τὴν σπουδαίαν ταύτην ἐρώτησιν καὶ πρὸς τούτοις οὐδένα λόγον ἔχω νὰ ἐκφράζωμαι περὶ ἐμαυτοῦ μετὰ ἐξαιρετικῆς πικρίας, ὅπως πράττουσιν ὅσοι ἔχουν στερεὰν πεποίθησιν περὶ τῆς ἀξίας των, ὀφείλω ἔν τι νὰ ὁμολογήσω : ἤμην *ὁ περιττότατος ἄνθρωπος ὅλης τῆς ὑφηλίου*.

Τοῦτο θ' ἀποδείξω αὔριον, διότι σήμερον βήχω ὡς γραῖα προβατίνα καὶ ἡ ὑπηρέτριά μου Τερεντγέβνα δὲν μ' ἀφίνει ἡσυχον.

— Ἁπλώσου τὸ λοιπόν, πατεράκη, καὶ πῇ 'λίγο τσαΐ, λέγει ἀδιακόπως.

Ἐγὼ γνωρίζω διατί μὲ συμβουλεύει νὰ πίω τέϊον, διότι ἐπιθυμεῖ καὶ αὐτὴ ὀλίγον. Ἔστω· διατί νὰ ἐμποδίσω τὴν ταλαίπωρον γραῖαν τοῦ νὰ ὠφεληθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν πλειότερα ἀπὸ τὸν κυρίόν της ;.... ἐφ' ὅσον εἶνε ἀκόμη καιρός.....

23 Μαρτίου.

Ἐπανῆλθεν ὁ χειμών. Ἡ χιὼν πίπτει κατὰ νιφάδας. Περιττός, περιττός..... Ἐφεῦρον ἐξαίρετον ἔκφρασιν. Ὅσον βαθύτερον εἰσδύω εἰς ἐμαυτόν, ὅσον προσεκτικώτερον παρατηρῶ ὅλον τὸν παρελθόντα βίον μου, τόσον περισσότερον πείθομαι περὶ τῆς πλήρους ὀρθότητος τῆς ἐκφράσεως ταύτης.

Περιττός,—αὐτὸ εἶνε. Ἄλλοι δὲν εἰμποροῦν νὰ τὸ εἴπουν . . . . . οἱ ἄνθρωποι εἶνε εἴτε καλοί, εἴτε κακοί, εἴτε εὐφυεῖς, εἴτε βλάκες, εὐχάριστοι ἢ ἐνοχλητικοί, περιττοὶ ὅμως — ὄχι. Δηλαδή, πρέπει νὰ μ' ἐννοῆτε καλῶς, καὶ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι δὲν εἶνε ἀπαραίτητοι εἰς τὸν κόσμον.... βεβαιότατα, ἡ περιττότης ὅμως δὲν εἶνε ἡ κυρία ἰδιότης των, οὐδὲ τὸ διακριτικόν των σημεῖον, καὶ ὅταν ὁμιλῆτε

περὶ αὐτῶν, δὲν ἔρχεται ἀμέσως εἰς τὸ στόμα σας ἡ λέξις «περιττός».

Ἐν ᾧ ἐξ ἐναντίας.... περὶ ἐμοῦ πολὺ καλὰ δύνανται νὰ εἴπωσιν, ὅτι εἶμαι περιττὸς—'τελείως' εἶμαι ὑπεράριθμος.

Ἡ φύσις πιθανῶς δὲν θ' ἀνέμενέ ποτε τὴν ἐμφάνισίν μου καὶ διὰ τοῦτο μὲ μετεχειρίσθη ὡς ἀπροσδόκητον καὶ ἄκλητον ξένον ἐπισκέπτην. Οὐχὶ ἀδίκως εἶπέ ποτε εὐτράπελός τις παίκτης τῆς πρέφας, ὅτι ἡ μήτηρ μου ἔχασε τὸ παιγνίδιον ἐξ αἰτίας μου.

Ὁμιλῶ τώρα περὶ ἐμαυτοῦ μετὰ πλήρους ἡσυχίας, ὅλως διόλου χωρὶς χολήν.... ἡ ὑπόθεσις εἶνε τελειωμένη. Καθ' ὅλον τὸ ἐπὶ γῆς στάδιόν μου πάντοτε εὕρισκον τὴν θέσιν μου, ἤδη κατειλημμένην, καὶ πιθανῶς διὰ τὸν λόγον, ὅτι δὲν ἐζήτουν αὐτὴν ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπε νὰ τὴν ζητήσω.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ἀπῆλθόν ποτε εἰς Μόσχαν ἐπὶ ταχυδρομικῆς ἁμάξης. Ὁ δρόμος ἦτο καλὸς καὶ ἐν τούτοις ὁ ἁμαξηλάτης παρὰ τοὺς τέσσαρας ἵππους ἔζευξε καὶ πέμπτον. Ὁ ἄτυχὴς πέμπτος οὗτος ἵππος ἦτο ἐντελῶς περιττός, ἦτο προσδεδεμένος εἰς τὸν ῥυμὸν διά τινος παχέος καὶ χονδροῦ σχοινίου ἀσπλάγχνως τὰ σκέλη καὶ τὴν οὐρὰν αὐτοῦ κατατρίβοντος. Τὸ δυστυχὲς τοῦτο ζῷον διήγειρε διαρκῶς τὴν βαθυτάτην συμπάθειάν μου καὶ παρετήρησα τῷ ἁμαξηλάτῃ, ὅτι κατ' ἐμὲ κριτὴν ἠδύνατο ν' ἀπολύσῃ τὸν πέμπτον τοῦτον ἵππον.....

Ἐσιώπησεν ἐπὶ μικρόν, εἶτα ἔσεισε τὴν κεφαλὴν καὶ συγχρόνως ἐμαστίγωσε πλέον ἢ δεκάκις τὸ ζῷον διὰ μάστιγος, ἥτις ἐξαπλουμένη ἐφ' ὅλου τοῦ ἰσχυοῦ αὐτοῦ νώτου ἔφθανε μέχρι τῆς γαστρὸς—καὶ ὕστερον εἶπε μετά τινος εἰρωνείας: «Ἀλήθεια, εἶνε περιττὸ αὐτὸ τὸ παληάλογο».

Καὶ ἐγὼ ὁμοίως εἶμαι περιττός.... Εὐτυχῶς ὅμως δὲν ἀπέχω πλέον πολὺ τοῦ σταθμοῦ.

Περιττός !.... ὑπεσχέθην ν' ἀποδείξω τὸ ὀρθὸν τῆς θεωρίας μου καὶ τώρα βέβαια θὰ ἐκτελέσω τὴν ὑπόσχεσίν μου.

Δὲν διανοοῦμαι νὰ κατέλθω εἰς λεπτομερείας, ἀλλὰ δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω ἐν σιγῇ ἀρκετὰ ἐνδιαφέρουσαν καὶ σπουδαίαν τινὰ περίστασιν — ἤλπα δὴ τὴν ἀλλόκοτον συμπεριφορὰν τῶν φίλων μου πρὸς ἐμὲ (διότι καὶ ἐγὼ εἶχον φίλους), ὁσάκις συνηντώμην μετ' αὐτῶν κατὰ τύχην. Τότε ἐγίνετο καταφανὴς ἡ δυσαρέσκειά των· ὅταν μὲ συνήντων, ἐμειδίων κάπως βεβιασμένως, μ' ἔθλιβον ταχέως τὴν χεῖρα καὶ ἔλεγον ἐπίσης ταχέως «Ἀ ! καλὴ 'μέρα, Τσουλκατερῖνε ! (ναί, ἡ τύχη μοὶ ἐκόλλησε αὐτὸ τὸ ὄνομα) ἢ «Νά ! ὁ Τσουλκατερῖνος ! — Καὶ ἀμέσως ἀπεμακρύνοντο, ἄλλοι πάλιν ἵσταντο ἀκίνητοι ὡσανεὶ ἤθελον νὰ ἐνθυμηθῶσί τι.

Παρετήρουν ὅλα ταῦτα, διότι δὲν ἐστερούμην ὀξυδερκείας καὶ παρατηρήσεως· ἐν γένει δὲν εἶμαι βλάξ, ἐνίοτε δὲ μάλιστα μοῦ ἔρχονται εἰς τὸν νοῦν μου ἰδέαι ἀρκετὰ ἀστεῖαι καὶ διόλου κοιναί, ἀλλ' ὡς περιττὸς ἄνθρωπος ἀποφεύγω νὰ ἐκφράσω τὰς ἰδέας μου, καὶ ἔτι μᾶλλον, ἀφ' οὗ γνωρίζω ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι θὰ τὰς ἐκφράσω κάκιστα. Ναί, ἐνίοτε μοὶ ἐφαίνετο παράδοξον, πῶς δύνανται οἱ ἄνθρωποι νὰ ὁμιλῶσι τόσον ἁπλῶς καὶ ἐλευθέρως....

Ὁποία τόλμη, ἐσκεπτόμην ἀκουσίως, ἐν τούτοις ὀφείλω νὰ τ' ὁμολογήσω ὅτι καὶ παρὰ τὴν ἐσωτερικήν μου ἀμηχανίαν πολλάκις ἐλύετο ὁ γλωσσοδέτης μου· αὐτὸ ὅμως συνέβαινε μόνον κατὰ τὴν νεότητά μου· κατὰ τὴν ὡριμωτέραν δὲ ἡλικίαν κατώρθουν πάντοτε σχεδὸν νὰ χαλιναγωγῶ τὴν γλῶσσάν μου. Ἔλεγα κατ' ἐμαυτὸν «καλλίτερον εἶνε νὰ σιωπῶ» καὶ ἀμέσως ἡσύχαζον.

Διότι ὅλοι ἐννοοῦμεν ἄριστα τὴν σιωπὴν καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκές μας ἐξέχουσιν εἰς αὐτὴν· πολλαὶ ῥωσσίδες νεάνιδες σιγῶσι μετὰ τόσης ἐμφάσεως, ὥστε τὸ θέαμα δύναται νὰ προξενήσῃ ἐλαφρὸν ῥῖγος καὶ ψυχρὸν ἱδρῶτα καὶ εἰς ἐκείνους ἀκόμη, οἵτινες εἶνε προκατειλημμένοι.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τούτου καὶ δὲν εἶμαι ἐγὼ ἁρμόδιος νὰ ἐπικρίνω τοὺς ἄλλους.

Πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἠναγκάσθην ἕνεκα διαφόρων καθ' ἑαυτὰς μὲν λίαν ἀσημάντων, δι' ἐμὲ δὲ λίαν σπουδαίων περιστάσεων νὰ διατρίψω ἓξ μῆνας ἐν τῇ ἐπαρχιακῇ πόλει Ο. Ἡ πόλις αὕτη ἐκτείνεται κατὰ τὴν κατωφέρειαν ὄρους τινός. Ἔχει 800 κατοίκους περίπου, παρ' οἷς ἐπικρατεῖ ἔκτακτος πτωχεία καὶ ἐκεῖ βλέπει τις καλύβας, οἵας οὐδαμοῦ ἄλλοῦ δύναται νὰ ἴδῃ. Ἀντὶ λιθοστρώτου βλέπει τις ἐν τῇ κεντρικῇ ὁδῷ τῇδε κἀκεῖσε τεραστίους τραχεῖς χάλικας, ὥστε καὶ αὐταὶ αἱ ἄμαξαι περικάμπτουσι τὴν ὁδὸν ταύτην, ἐν μέσῳ δὲ τῆς φρικωδῶς ῥυπαρᾶς πλατείας τῆς ἀγορᾶς ἐγείρεται μικρὸν κιτρινωπὸν οἰκοδόμημα μετὰ σκοτεινῶν ὀπῶν—καὶ ἐν ταῖς ὀπαῖς ταύταις οἰκοῦσιν ἄνθρωποι φέροντες μεγάλους πίλους καί, ὡς φαίνεται, εὑρισκόμενοι εἰς δοσοληψίας. Ἐγγὺς τοῦ οἰκοδομήματος τούτου ἵσταται πάσσαλος ὑψηλότατος καὶ ποικιλόχρους, παρ' ὃν κατὰ διαταγὴν τῆς ἀρχῆς εὑρίσκεται ἕνεκα λόγων κοσμιότητος ἅμαξα πλήρης κιτρίνου χόρτου, γύρω τῆς ὁποίας περιδιαβάζει ὄρνις ἀνήκουσα εἰς τὴν πόλιν.

Ἐν συντόμῳ ὁ βίος ἐν τῇ πόλει Ο εἶνε ἐλεεινός. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας, ἃς διήγαγον ἐκεῖ, ὀλίγον ἔλειψε νὰ χάσω τὰς φρένας μου ἐξ ἀνίας. Πρέπει δ' ἀφ' ἑτέρου νὰ παρατηρήσω, ὅτι ἂν καὶ εἶμαι περιττὸς ἄνθρωπος, οὐδαμῶς ἔγινα τοιοῦτος ἐξ ἐμαυτοῦ· ἐγὼ μὲν εἶμαι ἀσθενής, δὲν εἰμπορῶ ὅμως νὰ ὑποφέρω ὅ,τι εἶνε νοσηρόν . . . Δὲν ἀπέφυγα τὴν εὐτυχίαν, ἀλλὰ μᾶλλον παντοειδῶς προσεπάθησα νὰ τὴν ἀποκτήσω . . . καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἄπορον, ἂν ἐγώ, ὅπως, καὶ πᾶς ἄλλος θνητός, δύναμαι ν' ἀνεῶμαι.

Καθήκοντα τῆς ὑπηρεσίας μὲ εἶχον ὁδηγήσει εἰς Ο . . . . . Ἡ Τερεντγέβνα ὠρκίσθη φαίνεται νά με βασανίζῃ μέχρι θανάτου. Ἰδοὺ δεῖγμα τῆς συνομιλίας μας.

Τερεντγέβνα. Ἄαα ! πατεράκη! Μὰ τί γράφεις ἐκεῖ πέρα τόσο πολύ ; Αὐτὸ βλάφτει τὴν ὑγιεῖά σου.

Ἐγώ. Στενοχωροῦμαι, Τερεντγέβνα !

Τερεντγέβνα. Πιὲ τὸ λοιπὸ 'λίγο τσαΐ καὶ ὕστερα πλάγιασε. Μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ θὰ ἱδρώσῃς 'λιγάκι καὶ θὰ κοιμηθῆς.

Ἐγώ. Μὰ δὲν ἔχω ὄρεξι νὰ κοιμηθῶ.

Αὐτή. Ἄχ ! πατεράκη, τί τὰ λὲς αὐτά; Γιὰ τὸ Θεό, πλάγιασε, πλάγιασε τί ἄλλο καλλίτερο ἔχεις νὰ κάμῃς;

Ἐγώ. Ὅπως ὅπως θ' ἀποθάνω Τερεντγέβνα! τί ἀνησυχεῖς ;

Αὐτή. Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάῃ! Θέλεις τὸ λοιπὸν 'λίγο τσαΐ ;

Ἐγώ. Οὔτε μιὰ 'βδομαδα δὲν ἔχω νὰ ζήσω ἀκόμη, Τερεντγέβνα !

Αὐτή. Χι, χι, χί, πατεράκη, τί εἶν' αὐτὰ ποῦ λές ; ἐσύ ! ! .. Ἐγὼ θὰ 'τοιμάσω τὸ *σαμοβάρι*.

Ὦ γραΐδιον, κίτρινον καὶ νωδόν ! Οὐδ' εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου λοιπὸν δὲν εἶμαι ἄνθρωπος ;

24 Μαρτίου . . .

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἔφθασα εἰς Ο, αἱ ὑποθέσεις μου μὲ ἠνάγκασαν ν' ἀναζητήσω κάποιον Κύριλλον Ματθαιοβιτς Ὄσογιν, ἕνα τῶν πρώτων νομαρχιακῶν ὑπαλλήλων.— Μόλις ὅμως μετὰ 15 ἡμέρας ἠδυνήθην νὰ γνωρισθῶ μετ' αὐτοῦ. Ἡ οἰκία του ἔκειτο ἐν τῇ κεντρικῇ ὁδῷ καὶ διεκρίνετο ὅλων τῶν ἄλλων διὰ τοῦ μεγέθους, τῆς βεβαμμένης στέγης καὶ δύο λεόντων πρὸ τῆς πύλης. Οἱ λέοντες οὗτοι ἀνῆκον εἰς τὸ γένος τῶν παραδόξως ὁμοιαζόντων μὲ φανταστικοὺς κύνας.

Τὰ ζῷα ταῦτα ἀπεδείκνυον ὅτι ὁ Ὄσογιν ἦτο εὔπορος. Καὶ πράγματι ἐκέκτητο τετρακοσίους χωρικούς, ἐν τῇ οἰκίᾳ του ἐδέχετο τὴν ὑψηλοτέραν κοινωνίαν τῆς πόλεως Ο καὶ ἀπῆλαυε φήμης φιλοξένου ἀνθρώπου. Ἐσύχναζεν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ὁ ἀρχιαστυνόμος, πάντοτε ὀχούμενος ἐπὶ ἐρυθρᾶς ἁμάξης. Τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἡ εὐσαρκία ἦτο ἔκτακτος, τὸ ὑλικὸν ὅμως, ἐξ οὗ κατεσκευάσθη, φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε πολὺ σαθρὸν καὶ βεβλαμμένον. Ἐκτὸς τούτου ἐσύχναζον παρ' αὐτῷ ἐκ τῶν ὑπαλλήλων : ὁ εἰσαγγελεύς, ὀξύχολος καὶ μοχθηρὸς ἄνθρωπος, ὁ γεωμέτρης—ὁ πρῶτος εὐτράπελος τοῦ τόπου ἔχων καταγωγὴν μὲν γερμανικήν, μορφὴν δὲ μογγολικήν, ὁ νομαρχιακὸς μηχανικός—ἀβρὰ ψυχή, ἡδυοσα, ἐνίοτε καὶ πάντοτε ἀδολεσχοῦσα, εἶτα ὁ πρώην νομάρχης—κύριος ἔχων βεβαμμένην κόμην, στενὰς περισκελίδας καὶ τὴν εὐγενῆ ἐκείνην ἔκφρασιν, ἣν ἰδίως ἔχουσιν ὅσοι ἔσχον δοσοληψίας μετὰ τῶν δικαστηρίων — προσέτι δύο γαιοκτήμονες, ἀχώριστοι φίλοι, ἀμφότεροι ἀρκετὰ ἡλικιωμένοι, ὧν ὁ νεώτερος πάντοτε προσεπάθει νὰ ταπεινώσῃ τὸν πρεσβύτερον διαρκῶς ἀποστομῶν αὐτὸν διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς μομφῆς:

—«Σιώπησε λοιπόν, Σέργιε Σεργιέβιτς. Διότι ἄλλο δὲν κάμνεις παρὰ νὰ ἐκτίθεσαι ! Γράφεις πάντοτε τὸ λανθασμένος χωρὶς «ν». Μάλιστα, κύριοί μου, ἐξηκολούθησε στρεφόμενος πρὸς τοὺς περὶ αὐτόν, ὁ Σέργιος Σεργιάδης δὲν γράφει λανθασμένος, ἀλλὰ λαθασμένος !»

Ἀλλὰ λησμονῶ ὅτι αἱ ἡμέραι μου εἶνε μετρημέναι, καὶ ὅτι ἐπιχειρῶ λίαν ἐκτεταμένας περιγραφάς. Λοιπὸν μακρὰν πλέον ἀπὸ παρεκβάσεις: ὁ Ὄσογιν ἦτο ἔγγαμος καὶ εἶχε θυγατέρα ὀνόματι Ἐλισάβετ Κυριλλόβναν καὶ ἐγὼ ἠράσθην τῆς θυγατρὸς ταύτης.

Ὁ Ὄσογιν ἦτο ἄνθρωπος σωστός, οὔτε κακός, οὔτε καλός, ἡ δὲ σύζυγός του εἶχε πάρα πολλὴν ὁμοιότητα μὲ γρηᾶ πάπια, ἡ θυγάτηρ ὅμως δὲν ἐμιμήθη τοὺς γονεῖς της. Ἦτο εὐειδεστάτη ἔχουσα χαρακτῆρα φαιδρὸν ἅμα καὶ ἥπιον. Οἱ καστανοὶ καὶ διαυγεῖς ὀφθαλμοί της πρὸ ἐκπτυκτὸν πλήρης προσηνείας καὶ εἰλικρινείας ὑπὸ τὰς ὀφρῦς, ἃς περ δίκην παιδίου διαρκῶς ἀνύψου· πάντοτε σχεδὸν ἐμειδία καὶ συχνότατα ἐγέλα. Ἡ δροσερὰ φωνή της ἤχει εὐαρέστως, τὸ δὲ σῶμά της ἐκινεῖτο μετ' εὐκαμψίας καὶ γοργότητος — ἠρυθρία δὲ φαιδρῶς καὶ ἐπιχαριτῶς.

Ἡ ἐνδυμασία της δὲν ἦτο πάντοτε λίαν κομψή, ἀλλ' αἱ ἁπλαῖ ἐσθῆτες της εὐηρμόστουν πρὸς τὴν καλλονήν της. Ἐν γένει δὲν συνέδεον εὐκόλως γνωριμίας, καὶ μετὰ γυναικῶν ἐν γένει δὲ νεῖξευρον νὰ συναναστρέφωμαι καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐλάμβανον εἴτε σκυθρωπὴν καὶ ἀγρίαν μορφήν, εἴτε ἐμειδίων ἠλιθιώτατα καὶ ἐτραύλιζον ἐξ ἀμηχανίας.

Ἀπ' ἐναντίας ὅτε πρώτην φορὰν παρέστην πρὸ τῆς Ἐλισάβετ Κυριλλόβνας ἤμην εὐθυμότατος. Καὶ τοῦτο συνέβη ὡς ἑξῆς:

Μίαν ἡμέραν πηγαίνω πρὸ τοῦ φαγητοῦ εἰς τοῦ Ὄσογιν κ' ἐρωτῶ, ἂν εἶνε εἰς τὸ σπῆτι — «Ναί, μοὶ ἀποκρίνονται, ἐνδύεται· παρακαλῶ, περάσατε εἰς τὴν αἴθουσαν.»

Εἰσέρχομαι. Βλέπω γύρω μου—ἐκεῖ εἰς τὸ παράθυρον ἵσταται ἔχουσα πρός με τὰ νῶτα κόρη λευχείμων κρατοῦσα κλωβίον εἰς τὴν χεῖρα.

Ὡς συνήθως, ἠσθάνθην μικρὰν ἀμηχανίαν, ἀλλ' ὅπως δήποτε διὰ τὴν εὐσχημοσύνην ἔβηξα. Ἡ κόρη στρέφεται ταχέως, τόσον ταχέως, ὥστε οἱ βόστρυχοι ἐκτύπησαν τὸ πρόσωπόν της καὶ ἅμα μὲ εἶδεν ὑπεκλίθη, ἔδειξε μειδιῶσα μικρὰν θήκην ἡμιπληρωμένην σπόρων καὶ εἶπε:

— Ἐπιτρέπετε....;

Φυσικῷ τῷ λόγῳ ἔκαμα κ' ἐγὼ ὑποκλισιν, ὡς ἁρμόζει εἰς τοιαύτας περιστάσεις, κάμψας ἐν πρώτοις τὴν κεφαλήν, συγχρόνως κυρτώσας καὶ τὸ σῶμα, εἶτα ἐμειδίασα, ὕψωσα τὴν χεῖρα κ' ἐκίνησα αὐτὴν δὶς προσεκτικῶς καὶ χαριέντως εἰς τὸν ἀέρα.

Ἡ κόρη ἀμέσως πάλιν ἐστράφη ἀπ' ἐμοῦ, ἐξήγαγε ῥαβδίον ἐκ τοῦ κλωβίου, ἤρχισε μετὰ ζήλου ν' ἀποξύῃ αὐτὸ διὰ μαχαιριδίου καὶ αἴφνης εἶπε χωρὶς νὰ μεταβάλῃ θέσιν.

— Εἶνε ὁ μπούφος τοῦ πατρός μου ... Σᾶς ἀρέσουν οἱ μπούφοι;

— Προτιμῶ τοὺς σπίνους, ἀπήντησα χωρὶς νὰ στενοχωρηθῶ.

— Ἀ!.... κ' ἐγὼ ἀγαπῶ τοὺς σπίνους...κυττάζετε ὅμως τὸν μπούφον τοῦτον, πόσον νόστιμος εἶνε. Βλέπετε; Καθόλου δὲν φοβεῖται.

Ἤμην κατάπληκτος, διότι καὶ ἐγὼ δὲν ἐφοβούμην.

— Πλησιάσατε. Ὀνομάζεται, Πόπκας.

Ἐπλησίασα καὶ ἔκυψα.

— Δὲν εἶνε εὔμορφος αἴ;

Ἔστρεψε πρός με τὸ πρόσωπόν της, ἱστάμεθα ὅμως τόσον ἐγγὺς ἀπέναντι ἀλλήλων, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ κλίνῃ ὀλίγον πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ μὲ ἴδῃ μὲ τοὺς ἀκτινοβόλους ὀφθαλμούς της. Τὴν ἠτένισα· ὅλη δὲ ἡ νεαρὰ καὶ ῥοδόχρους ὄψις της ἐμειδίασε τόσον ἐγκαρδίως, ὥστε κ' ἐγὼ ἤρχισα νὰ μειδιῶ καὶ μάλιστα ὀλίγον ἔλειψεν ὑφ' ἡδονῆς καὶ νὰ γελάσω.

Τότε ἀνεῴχθη ἡ θύρα καὶ εἰσῆλθεν ὁ κύριος Ὄσογιν. Προὐχώρησα ἀμέσως πρὸς αὐτόν, ἤρχισα ἀδιάστως νὰ ὁμιλῶ μετ' αὐτοῦ καί, δὲν εἰξεύρω πῶς τοῦτο συνέβη,—ἔμεινα καὶ εἰς τὸ γεῦμα, μάλιστα διήγαγον ἐκεῖ ὅλην τὴν ἑσπέραν καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ὁ ὑπηρέτης τοῦ Ὄσογιν, μοὶ προσεμειδία ὡς οἰκιακῷ φίλῳ, ὅτε μ' ἐβοήθει εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ μανδύου μου.

. . . . . .

Νὰ ἔχῃ τις ἰδίαν ἑστίαν, νὰ κτίσῃ, καὶ μόνον ἐπὶ βραχὺ ἔτι, ἰδίαν φωλεάν, νὰ αἰσθανθῇ τὸ θέλγητρον τῆς καθημερινῆς συναναστροφῆς μετ' ἀνθρώπων ἀγαπητῶν —ὅλη αὕτη ἡ εὐτυχία ἦτο εἰς ἐμέ, ἄνθρωπον περιττὸν καὶ ἄνευ οἰκογενειακῶν ἀναμνήσεων, παντάπασιν ἄγνωστο. Ἂν ἦτό ποτε δυνατὸν πρᾶγμά τι ἐν ἐμοὶ νὰ παραβληθῇ πρὸς ἄνθος, καὶ ἂν ἡ παραβολὴ αὕτη δὲν ἦτο τόσον τετριμμένη, ἤθελον εἰπεῖ, ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἤρχισε ν' ἀνθῇ ἡ ψυχή μου. Τὸ πᾶν ἐν ἐμοὶ καὶ πέριξ μου ἐφαίνετο, ὅτι μετεβλήθη! Ἅπασα ἡ ζωή μου περιηυγάσθη ὑπὸ τοῦ ἔρωτος—καὶ ὅλος μου ὁ βίος μέχρι τῶν ἐσωτάτων, συνέβη δῆλα δὴ τὸ αὐτὸ καθὼς καὶ ὅταν εἰς ζοφερὸν καὶ ἐγκαταλελειμμένον δωμάτιον εἴφνης εἰσχωρήσῃ φῶς. Κατεκλινόμην, ἀνηγειρόμην, ἐνεδυόμην, προεγευόμην καὶ ἐκάπνιζον καθ' ὅλως διάφορον τρόπον ἢ πρότερον, ἐσκίρτων ὡσανεὶ διὰ μιᾶς ἀνεφύησαν ἐπὶ τῶν ὤμων μου πτέρυγες. Ἐξ ὅσων ἐνθυμοῦμαι, οὐδὲ μίαν στιγμὴν ἀμφέβαλλον περὶ τοῦ αἰσθήματος, ὅπερ ἀφύπνισεν ἐν ἐμοὶ ἡ Ἐλισάβετ Κυριλλόβνα· ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἠγάπων αὐτὴν ἐμπαθῶς καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης ἡμέρας ἐγνώριζον ἐπίσης, ὅτι τὴν ἠγάπων.

Ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας τὴν ἔβλεπον καθ' ἑκάστην. Αὗται αἱ τρεῖς ἑβδομάδες ἦσαν ἡ εὐτυχεστάτη ἐποχὴ τοῦ βίου μου, ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις αὐτῆς καταθλίβει τὴν ψυχήν μου ὡς βαρὺ φορτίον. Διότι δὲν δύναμαι νὰ ἐνθυμῶμαι μόνον τὰς τρεῖς ταύτας ἑβδομάδας, ἀλλ' ἀκουσίως μοὶ ἐπέρχονται εἰς τὸν νοῦν καὶ ὅσα ἐπηκολούθησαν, ὀδυνηρὰ δὲ καὶ καυστικὴ πικρία πληροῖ βραδέως τὴν πρὸ μικροῦ μαλαχθεῖσαν καρδίαν μου.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος οὐδὲν πάσχῃ, ὀλίγον ἐργάζεται, ὡς γνωστόν, ὁ ἐγκέφαλός του. Ἠρεμία καὶ φαιδρότης, αἴσθημα ἠδονῆς πληροῖ καὶ κατακυριεύει αὐτὸν ἐξ ὁλοκλήρου, οὔτω δὲ χάνει τὴν συνείδησιν τῆς ἀτομικότητός του καὶ «κολυμβᾷ ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ» ὡς ἐκφράζονται οἱ ἀνάγωγοι ποιηταί. Ἀλλ' ὅταν τελευταῖον ἀφανισθῇ ἡ «μαγεία» αὕτη, τότε αἰσθάνεται ὁ ἄνθρωπος ἐνίοτε ἀγανάκτησιν καὶ λύπην, ὅτι ἐν μέσῳ τῆς εὐτυχίας του ἐλάχιστα προσέσχεν εἰς ἑαυτόν, ὅτι δὲν ἐπεκαλέσθη τὴν βοήθειαν τοῦ νοῦ καὶ τῆς μνήμης του, ἵνα διπλασιάσῃ καὶ μηκύνῃ τὰς ἀπολαύσεις του..... ὡσὰν τάχα ὁ ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ κολυμβῶν ἄνθρωπος εἶχε καιρὸν καὶ ὄρεξιν νὰ σκέπτηται περὶ τῶν αἰσθημάτων του.

Διὰ τοῦτο καὶ ἐγώ, ὅταν ἐνθυμῶμαι τὰς τρεῖς ταύτας ἑβδομάδας, δὲν δύναμαι νὰ κρατήσω εἰς τὸ πνεῦμά μου ἀκριβῆ τινα καὶ ὡρισμένην ἐντύπωσιν καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον δι' ὅλου τοῦ χρόνου τούτου δὲν συνέβη τι λίαν ἀξιοσημείωτον μεταξὺ ἡμῶν. . . Αἱ εἴκοσιν αὗται ἡμέραι μοὶ φαίνονται ὡς κᾶτι θερμόν, νεαρὸν καὶ εὐῶδες, μοὶ φαίνονται ὡς ἀκτὶς φωτὸς ἐν τῷ ζοφερῷ καὶ σκυθρωπῷ μου βίῳ. Ἡ μνήμη μου τότε μόνον γίνεται ἀσπλάγχνως ἀσφαλὴς καὶ βεβαία, ὅταν, ἵνα μεταχειρισθῶ τὴν γλῶσσαν τῶν αὐτῶν ἀναγώγων συγγραφέων, «καταφέρωνται ἐπ' ἐμοῦ τὰ ῥαπίσματα τῆς τύχης».

Καὶ ἐν τούτοις αἱ τρεῖς αὗται ἑβδομάδες ἀφῆκαν ἐν ἐμοὶ ἐντύπωσίν τινα. Ἐνίοτε, ὅταν τυχὸν ἀναπολῶ ἐπὶ μακρὸν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀναδύονται διὰ μιᾶς ἐκ τοῦ σκότους τοῦ παρελθόντος ἀναμνήσεις τινὲς ἀπαράλλακτα καθὼς ὁ προσεκτικῶς τὸν ἑσπερινὸν οὐρανὸν θεωρῶν ὀφθαλμὸς ἀπροσδοκήτως ἀνακαλύπτει ἀστέρας.

Πρὸ πάντων δὲ ἐνθυμοῦμαι περίπατόν τινα εἰς τὸ μικρὸν καὶ ὄπισθεν τῆς πόλεως κείμενον δάσος. Ἤμεθα τέσσαρες, ἡ κυρία Ὄσογιν, ἡ Ἐλισάβετ καί τις Βισμονκώφ, μικρὸς ὑπάλληλος ἐν Ο, ξανθός, εὔχαρις καὶ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, περὶ οὗ θὰ ὁμιλήσω κατόπιν. Ὁ κύριος Ὄσογιν ἔμεινεν εἰς τὴν οἰκίαν, διότι ἔπαθε κεφαλαλγίαν ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ φιλοπονίας.

Ἡ ἡμέρα ἦτο λαμπρά, θερμὴ καὶ ἤρεμος. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ παρατηρήσω, ὅτι οἱ Ῥῶσσοι δὲν ἀρέσκονται εἰς περιπάτους ἐντὸς δημοσίων κήπων. Ἐν ταῖς νομαρχιακαῖς πόλεσιν, ἀδιάφορον τί καιρὸς εἶνε, οὐδὲ ψυχὴν ζῶσαν ἀπαντᾷ τις ἐν τοῖς λεγομένοις δημοσίοις κήποις, τὸ πολὺ πολὺ οὐχὶ μακρὰν νοσώδους τινὸς λόχμης στενάζουσα γραῖα κάθηται ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἀπεξηραμένων χόρτων, καὶ τοῦτο τότε μόνον, ὅταν δὲν εὑρίσκηται ἐκεῖ πλησίον ῥοπαρόν τι καπηλεῖον.

Ἀλλ' ἐὰν πλησίον τῆς πόλεως εὑρίσκηται ἄθλιόν τι μικρὸν δάσος, εὐχαρίστως ἐξέρχονται οἱ ἔμποροι, ἐνίοτε δὲ καὶ οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι κατὰ τὰς κυριακὰς καὶ τὰς ἄλλας ἑορτάς, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν *σαμοβάρια*, πλακούντια καὶ ὑδροπέπονας· ἐκθέτουσιν ὅλον τοῦτον τὸν θησαυρὸν ἐπὶ τῆς αὐχμηρᾶς χλόης ἀμέσως παρὰ τὴν ὁδόν, κάθηνται κύκλῳ καὶ τρώγουσι καὶ πίνουσιν ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου των μέχρις ἑσπέρας.

Τοιοῦτον δάσος ἀκριβῶς ἔκειτο δύο βέρσια περίπου μακρὰν τῆς πόλεως Ο. Μετὰ τὸ γεῦμα ἀπήλθομεν ἐκεῖ, ἐπίομεν, κατὰ τὰ εἰωθότα, πρῶτον τέϊον· ἔπειτα καὶ οἱ τέσσαρες περιεπατήσαμεν ἐντὸς τοῦ δάσους. Ὁ Βισμονκὼφ προσέφερε τὸν βραχίονα τῇ κυρίᾳ Ὄσογιν, ἐγὼ δὲ τῇ Ἐλισάβετ.

[Ἕπεται συνέχεια.]

(ΙΒΑΝ ΤΟΥΡΓΚΕΝΕΦ).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Οὐδὲν φιλολογικὸν ἔργον ἐρρυτίδωσε, κατὰ τὴν ἑβδομάδα ταύτην, τὴν συνήθη καὶ μακαρίαν γαλήνην τῆς ἐγχωρίου ἡμῶν φιλολογίας.

Ἡ ἐπιστήμη, ἀστυνομικὰ ὅλως καθήκοντα ἀναλαβοῦσα, ἐξετάζει τὸν τόπον τῆς διαμονῆς, τὸν τρόπον τοῦ βίου καὶ τὰς ἕξεις τῶν διαφόρων ἐντόμων, ἅτινα ἐξεδήλωσαν ἐχθρικάς πως κατὰ τῆς βλαστήσεως τάσεις, φοβουμένη μήπως μεταξὺ αὐτῶν ὑπολανθάνει βιοῦσα καὶ ἡ φοβερὰ ἐν τῇ σμικρότητι αὐτῆς *Φυλλοξήρα*, φθεῖρ ἐκ τῆς Βορείου Ἀμερικῆς τὸ γένος ἑλκουσα.

Περὶ τῶν ἐν Ἀκραιφνίῳ ἀρχαιογολικῶν ἀνασκαφῶν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν τὰς ἑξῆς συμπληρωτικὰς πληροφορίας.

Πλὴν τῶν γνωστῶν εὑρημάτων τῶν ἐπιμελείᾳ τοῦ κ. Π. Καστρωμένου μετακομισθέντων εἰς Ἀθήνας, πλεῖστα ἄλλα ἀπεκάλυψαν αἱ ἐπιμελέστατα καὶ τακτικώτατα διενεργηθεῖσαι αὗται ἀνασκαφαί. Τὰ σπουδαιότερά εἰσι: ιδ' ἐπιγραφαί, ἤτοι ἀναθήματα καὶ ψηφίσματα, πλεῖστα τεμάχια ἐπιγραφῶν, 200 περίπου ἀγγεῖα διαφόρων σχημάτων, πολλὰ τεμάχια ἀναγλύφων κλ.

Πάντα ταῦτα καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐτοποθετήθησαν ἐν αὐτοσχεδίῳ Μουσείῳ ἐντὸς τῆς ῥομαντικῆς μονῆς Πελαγίας.

Τίς δὲ νομίζετε ὅτι διωρίσθη ἐπιτηρητὴς καὶ οἱονεὶ ἔφορος τοῦ ἐν λόγῳ μουσείου;

Ὁ Ἡγούμενος τῆς Μονῆς.

Μάλιστα, ὁ ἡγούμενος κ. Ἀβέρκιος Καρύδης· εὐπαίδευτος, φιλάρχαιος καὶ φιλοφρονέστατος κληρικός, πολὺ συντελέσας εἰς εἰς τὴν αἰσίαν ἔκβασιν τῶν ἀνασκαφῶν.

Μετὰ τῶν πρὸς τὸν ἡγούμενον δὲ συγχαρητηρίων ἡμῶν περαίνομεν τὰ τῆς ἑβδομάδος ταύτης ἐγχώρια.

Ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἡ φιλολογία δὲν ὑπνώττει, ἀλλ' ἐργάζεται μὲ τὴν κανονικότητα ἐργοστασίου ἀκαταπαύστως παράγοντος.

Ἐν ᾧ οἱ ὑπὸ τῆς διαθήκης ἐντεταλμένοι ὅπως ἐπιμεληθῶσι τῆς ἐκδόσεως τῶν ἀνεκδότων ἔργων τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ, ἐρευνῶσι τὰς ἐν τῇ νήσῳ Γερνεσέῃ κρύπτας ὅπου ἀπὸ ἐτῶν εἶχε κατατεθειμένα αὐτὰ ὁ ποιητής, ἡ ἐπαρχιακὴ Γαλλικὴ Ἀκαδήμεια ὀργανίζει διαγωνισμὸν προτείνουσα ὡς θέμα τὸν *ἔπαινον τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ*. Ἰδοὺ δὲ οἱ ὅροι: Α΄. νὰ μελετηθῶσι ἐν ὑπομνήματι τὰ φιλολογικὰ ἔργα τοῦ Βίκτωρος Οὐγὼ καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτοῦ ἐπὶ τῆς συγχρόνου φιλολογίας. Τὸ ὑπόμνημα τοῦτο ἐν πεζῷ γραφησόμενον δύναται νὰ εἶνε ἀπὸ 100 μέχρι 300 στίχων· Β΄. νὰ γραφῇ Ὠδὴ περὶ Βίκτωρος Οὐγὼ μέχρι 200 στίχων τὸ πολὺ καὶ Γ΄. *ἐν Σοννέτον* περὶ αὐτοῦ. Ὁ διαγωνισμὸς θὰ περατωθῇ τὴν 31 Αὐγούστου 1885.

Ὡραίαν μελέτην περὶ τοῦ περιωνύμου ῥώσσου μυθιστοριογράφου Τολστοῦ, ὃν ὁ Τουργκένεφ εἶχεν ἀποκαλέσει πρώτιστον τῶν ῥώσσων μυθιστοριογράφων, ἐδημοσίευσεν ὁ γνωστὸς διὰ τὰς περὶ τῆς ῥωσσικῆς φιλολογίας μελέτας του De Vogué, ἐν ᾗ ὁρίζει ὡς ἑξῆς τὸν ῥῶσσον συγγραφέα: «Εἶνε ἀνὴρ λέγων πρὸς ἄνδρας ὅσα ἐδίδαξεν αὐτῷ ἡ πεῖρα».

Ὁ λίαν γνωστὸς καὶ παρ' ἡμῖν Ἰούλιος Βὲρν ἀφιέρωσε τὸ τελευταῖον μυθιστόρημα αὐτοῦ ὅπερ ἐξακολουθεῖ δημοσιευόμενον ἐν τῷ «Χρόνῳ» τῶν Παρισίων, πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον Δουμᾶν υἱόν, ἐκφράσας συγχρόνως τὸν θαυμασμόν του πρὸς τὸν μέγαν πατέρα τοῦ περιωνύμου δραματικοῦ, ὅστις ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς: «ἔχετε δίκαιον ἐν τῇ ἀφιερώσει ὑμῶν νὰ συνενώτε τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πατρὸς μετὰ τῆς φιλίας τοῦ υἱοῦ. Οὐδεὶς περισσότερον τοῦ συγγραφέως τοῦ *Μόντε Χρήστου* θὰ κατεθέλγετο ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν φαντασιωδῶν, ἐπαγωγῶν, πρωτοτύπων ἔργων σας. Μεταξὺ ὑμῶν καὶ ἐκείνου ὑπάρχει τόσον καταφανὴς φιλολογικὴ συγγένεια, ὥστε φιλολογικῶς, σεῖς εἶσθε περισσότερον υἱός του παρὰ ἐγώ. Σᾶς ἀγαπῶ πρὸ τόσου καιροῦ, ὥστε μοῦ ἁρμόζει πολὺ καλὰ νὰ εἶμαι ἀδελφός σας.»

Ὁ πρώην πρόεδρος τῆς δημοκρατίας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὁ διάσημος Γρὰντ αἰσθανόμενος προσεγγίζοντα τὸν θάνατον ἑτοιμάζεται νὰ δημοσιεύσῃ τ' ἀπομνημονεύματά του, ἅτινα θὰ ἐκδοθῶσιν ἐντὸς τοῦ 1885. Τίτλον θὰ ἔχωσι τὸν ἑξῆς: Ἀπομνημονεύματα προσωπικὰ τοῦ Σ. Γράντ. Θ' ἀποτελέσωσι δύο τόμους, ἡ δὲ δημοσίευσις αὐτῶν ἀναμένεται μετὰ μεγίστου διαφέροντος οὐ μόνον ἀνὰ τὴν Ἀμερικήν, ἀλλὰ καὶ ἀνὰ τὴν Εὐρώπην.

Τὸ ἔργον ἀφιεροῦται εἰς τὸν «ἀμερικανὸν στρατιώτην καὶ ναύτην» καὶ θέλει περιέχει εἰκόνας, χάρτας, σχεδιαγραφήματα κτλ.

Ὑπὸ τὸν τίτλον *ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ* ὁ γνωστὸς γάλλος ποιητὴς Ἰωάννης Αἰκὰρ ἐδημοσίευσεν ἄρτι συλλογὴν ποιημάτων, ὧν τινα θεωροῦνται ἐνάμιλλα πρὸς τοὺς περιωνύμους *θρύλλους τῶν αἰώνων* τοῦ Βίκτωρος Οὐγώ, τινὰ ὅμως εἶνε πολλῷ ὑποδεέστερα.

ΕΙΣ ΤΑ ΛΟΥΤΡΑ

Μετὰ τὰ βασανιστικὰ λουτρὰ τῆς κόνεως, τὰ ὁποῖα ὑφίστασαι, ὦ εὐτυχὲς κάτοικε τῶν Ἀθηνῶν, βεβαίως θὰ ἐπόθησας νὰ πέσῃς εἰς τὴν θάλασσαν — ἔστω καὶ δι' ὀλίγην μόνον ὥραν, — ἵνα αἰσθανθῇς τὸν δροσερὸν τοῦ κύματος ἐναγκαλισμὸν καὶ τὸ ἡδυπαθὲς ῥίγος τοῦ ψυχροῦ ὕδατος, τὸ θέλγον τὴν ψυχὴν καὶ συγκινοῦν τὸ βεβαρημένον σῶμά σου.

Σὲ ζηλεύω ἂν εἶσαι κολυμβητής. Θὰ ῥοφήσῃς, ὅσον ἀέρα δυνηθῇς, λυπούμενος, ὅτι δὲν εἶνε τοῦ Αἰόλου ἀσκὸς τὸ στῆθός σου ἵνα τὸ πληρώσῃς μὲ ὅλας τοῦ Ζεφύρου τὰς πνοάς, θὰ ῥιφθῇς εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ διαχωρίζων τὸ κῦμα, θὰ κατέλθῃς χαμηλὰ-χαμηλὰ εἰς τὸν βυθόν, ἵνα συναγάγῃς λευκὰ πετράδια καὶ ὄστρακα κομψά, ἅτινα θὰ φέρῃς ἔξω εἰς τοὺς φίλους σου ὡς δεῖγμα τῆς δυτικῆς σου δεινότητος! Ἔπειτα τὰς παλάμας ἀντὶ κωπῶν χειριζόμενος, θὰ λακτίσῃς τὴν ἀκτὴν καὶ τὰ κύματα, ἅτινα τρέχουσι πρὸς αὐτήν, ἵνα τῇ χαρίσωσι τὸν χιονώδη ἀφρόν των, — τίς οἶδε ποῖον φόρον ὑποτελείας πρὸς τὴν ἄρχουσαν γῆν! — καὶ θὰ προβῇς νηχόμενος ἔξω, μακράν, ἐλεύθερος, ὡς πτηνόν, ὡς ποιητής!

*

Σὲ ζηλεύομεν, ἀμφίβιε συμπολίτα. Ἐγὼ διότι, ὡς γράφων, ἀδυνατῶ τώρα νὰ σὲ ἀκολουθήσω, οἱ ἀναγνῶσταί μου ἐπίσης, διότι ἀναγινώσκουσιν! Ἀλλ' ἔστω· προτιμῶ ἀπὸ τὸν κάλαμόν μου, τὰ φύκη τοῦ αἰγιαλοῦ ἀπὸ τὴν μελάνην μου, τοῦ Φαλήρου τὴν ἀναπαλλομένην θῖνα καὶ ἀπὸ τὸν χαρτίνην, τὴν χερσαίαν τοῦ *Ποσειδῶνος θάλασσαν*!

Ποῦ νὰ μετρήσω; θέλω νὰ μὲ ῥαντίσῃ τὸ θρανύμενον κῦμα καὶ νὰ ὀσφρανθῶ τὸ βαλσαμωμένον τοῦ ἁρροῦ ἅρωμα. Θέλω νὰ μὲ λούσῃ ἡ ζωογόνος θάλασσα καὶ νὰ πατήσω τὸν μαλακὸν καὶ τρίζοντα τάπητα τῆς ἄμμου, ἐφ' οὗ σύρει τὰ γοργά της ὕδατα. Θέλω νὰ κολυμβήσω καὶ ἐγώ!

*

.... Ἄς δράμωμεν εἰς τὰ Φάληρα! ἂς ἀφήσωμεν καὶ τούτων τοὺς μεμονωμένους ἰδιωτικοὺς λουτῆρας καὶ ἂς ἐκλέξωμεν τὸ μέρος, ἀφ' οὗ θὰ πέσωμεν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐννοεῖς, ὦ φίλη ἀναγνώστρια, ὅτι δὲν σὲ συμβουλεύω νὰ πέσῃς καὶ σὺ ὡς ἡ ὁμόφυλός σου Λεσβία ποιήτρια, ἀπὸ τοῦ βράχου, ἕνεκεν ἀποτυχίας ἐρωτικῆς· οὐδὲ σοὶ εὔχομαι ποτὲ τοιαύτην! Ἀλλ' ἄγωμεν ἡμεῖς οἱ ἄλλοι.

— Εἴσαστε γιὰ τὰ μπάνια; μᾶς ἐρωτᾷ καρραγωγεύς τις, διερχόμενος πρὸ ἡμῶν μετὰ τοῦ κάρρου του.

— *Μπάγιο*, παρὰ τό: *Βαλανεῖον* μοὶ λέγει, κύπτων πρὸς τὸ οὖς μου, μετὰ κατανύξεως, διδάσκαλός τις συνοδεύων με.

— Εὐχαριστῶ, ἀπήντησα εἰς ἀμφοτέρους.

Καὶ ἐνῷ ἀπέστρεφον μετ' ἀγανακτήσεως τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ βῆμα ἀπὸ τοῦ συνοδοῦ μου, παρηκολούθουν θωπευτικῶς διὰ τοῦ βλέμματος, τὸ προχωροῦν κάρρον, τοῦ ὁποίου ἰδοὺ ἀτελὴς περιγραφικὴ σημείωσις.

*

Ἄλογον,

«Τοῦ βίου ἤδη ὑπερβὰν τὴν μέσην ἡλικίαν»

σύρει μακρὸν σεσαθρωμένον κάρρον, τοῦ ὁποίου οἱ τροχοὶ καὶ αἱ σανίδες στενάζουσι γοερῶς. Ἄνωθεν διὰ παντοίων ὑφασμάτων, σχηματίζεται ἀλεξήλιος στέγη ἀπηνῶς διαπερωμένη ὑπὸ τῶν ἀδιακρίτων

ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἐντὸς τοῦ κάρρου ἐκλυδωνίζοντο ἑπτὰ κυρίαι ἐνδεδυμέναι ἀφελῶς, *'σὰ 'ς τὸ σπίτι των*, en pantoufles καὶ μὲ τὰ ἄσπρα των *τσεμπεράκια*· ἔτι δέ, εἴκοσι καὶ ἓν παιδία διαφόρων ἡλικιῶν, χρωμάτων καὶ ἐνδυμασιῶν τοποθετούμενα, χωριζόμενα, διαιρόμενα, τρώγοντα καὶ κραυγάζοντα ἐν συναυλίᾳ πρὸς ἡμίσειαν δωδεκάδα κυνῶν, παρακολουθούντων πιστῶς τὴν συνοικιακὴν ἐκείνην μετανάστευσιν!

*

Πράγματι· ἦτο γραφικωτάτη ἡ εἰκών· ἀλλά, τί νὰ σᾶς εἴπω; δὲν ἤθελον νὰ συμπεριλαμβάνωμαι καὶ ἐγώ. Προετίμησα λοιπὸν νὰ ἀντιτάξω ἄρνησιν εἰς τὴν εὐγενῆ τοῦ καρραγωγέως πρόσκλησιν· ἀπεχαιρέτισα τὸν συνοδόν μου, ἀφοῦ τὸν συνεχάρην διὰ τὴν ἐτυμολογίαν του, καὶ μετέβην εἰς Φάληρον διὰ τοῦ Τροχιοδρόμου.

*

Πρὶν φθάσω εἰς τὰ δύο μεγάλα ἀνεστραμμένα Π- τὰ ἀρχικὰ ἴσως ψηφία τοῦ ὀνόματος τοῦ ἰδιοκτήτου κ. «Πρεβεδούρου, —τὰ ὁποῖα σχηματίζονται ἐκ τῶν πρὸς χρῆσιν τῶν λουομένων παραπηγμάτων ἕστηκα παρὰ τὴν ἀκτήν, ἵνα θαυμάσω λουομένην, αὐτὴν ταύτην τὴν μεταναστεύουσαν συνοικίαν, ἣν εἶχεν ἤδη μετακομίσει — πρὸ τοῦ Τροχιοδρόμου — ὁ γνωστός μας καρραγωγεὺς καὶ ὁ γηραιὸς ἵππος του. Ἐφοβήθην μὴ καταδικασθῶ ὡς οἱ ἱερόσυλοι, οἱ παρατηροῦντες τὰς ἐν τῷ Νείλῳ λουομένας θυγατέρας τοῦ Φαραώ. Ἀλλ' ὁ φόβος μου ἦτο μάταιος. Μόνον αἱ ἀποσκευαὶ ἐφαίνοντο· ἐπὶ τῆς θαλάσσης δ' ἐπέπλεον δεκάδες τινὲς πεπόνων ἢ κολοκυνθῶν, αἵτινες, φαίνεται, ἦσαν αἱ κεφαλαὶ τῶν λουομένων . . . . ἐστραμμέναι χάριν εὐσχημοσύνης πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος. Μόνον κύριοί τινες ἐφαίνοντο ἐνδυόμενοι καὶ ἐκδυόμενοι ἐπὶ τῆς ἀκτῆς· ἀλλ' ἕνεκεν τῆς ἀπουσίας τοῦ πλείστου μέρους τῶν ἐνδυμάτων των, ἀγνοῶ εἰς ποίαν κοινωνικὴν τάξιν ἀνῆκον οὗτοι.

Οὕτω λούονται οἱ ἀστοὶ τῶν Ἀθηνῶν καὶ οἱ ἵπποι τῶν μεταφερόντων αὐτοὺς κάρρων.

*

Καὶ ἔφθασα τέλος εἰς τὰ κλειστὰ λουτρά. Ἐννοεῖται ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὰ φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν ΑΝΔΡΩΝ, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξηκόντισα κατά τινων λευχειμόνων ἀλλοφύλων, αἵτινες ἐξήρχοντο δροσεραὶ δροσεραὶ ἐκ τῶν ἄλλων λουτρῶν, τὸν ἑξῆς στίχον τοῦ Delille :

Le bain est votre charme, adorables mortelles,

καὶ ἀφοῦ, ἀνεμνήσθην μυρίων διηγήσεων καὶ ἀνεκδότων τὰ ὁποῖα παραλείπω διότι μόνον Λατινιστὶ γράφονται, ἐν οἷς, τὰ σχετικὰ πρὸς τὰς κυρίας λουτρὰ τοῦ γάλακτος, τὰ σχετικὰ πρὸς τοὺς λατρευτὰς των *λουτρὰ τῶν δακρύων* καὶ ἡ ἀπρόοπτος ἐκείνη παρουσίασις τοῦ μακαρίτου Ὀδυσσέως πρὸς τὴν πριγκιπέσσαν Ναυσικάαν τὴν θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος τῶν Φαιάκων.

Ἐνεθυμήθην ἐπίσης τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀκταίωνος, τὴν ἄλλην ψυχωφελεστάτην διήγησιν τοῦ Ὀδυσσέως λουομένου παρὰ τῇ Κίρκῃ, τὰ σκάνδαλα τῶν εὐρωπαϊκῶν Λουτρῶν τοῦ Spa τοῦ Vichy τοῦ Aix, ἅτινα ἐπιφέρουσι περισσοτέρας χρεωκοπίας παρὰ μυθιστορήματα καὶ περισσότερα μυθιστορήματα παρὰ θεραπείας παρχόντων· καὶ τέλος τὰς εἰδυλλιακὰς ἐκείνας σκηνὰς τῶν παραποταμίων νυμφῶν, αἵτινες καθήμεναι ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, βυθίζουσιν ἐντὸς τοῦ ὕδατος πόδας μικροὺς καὶ λευκοὺς ὡς.. ἐξηντλήθησαν αἱ σχετικαὶ παρομοιώσεις!

*

Βεβαίως δὲν θὰ εὕρω δωμάτιον ἐπὶ τόσην ὥραν παραλαλῶν. ἀλλ' εὗρον τέλος· Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, ὅστις τόσην ἔδειξε περιφρόνησιν, πρὸ τῆς θαυμασίας λαμπρότητος τῶν Λουτρῶν τοῦ Δαρείου, εἰπὼν μάλιστα, ὅτι οἱ οὕτω πολυτελῶς λουόμενοι, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ κυβερνήσωσιν ἀνθρώπους, θὰ ἐνεθουσίαζε καὶ θὰ προέβλεπε μέγα τὸ μέλλον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἂν εἰσήρχετο, ὡς ἐγώ, εἰς τὸ γυμνὸν καὶ παγερὸν κλωβίον, ὅπερ μοὶ παρεχώρησαν.

Προσπαθῶν ν' ἀναρτήσω τὸν πῖλον καὶ τὸν ἐπενδύτην ἐπὶ τῆς βακτηρίας μου, ηὐχόμην νὰ τὰ εὕρω πάλιν εἰς τὴν θέσιν των καὶ ἐδικαίουν τὸν νομοθέτην, ὅστις ἐν Ῥώμῃ ὡς ἱεροσύλους ἐτιμώρει τοὺς *λωποδύτας*.

*

Ἡτοιμαζόμην νὰ ῥιφθῶ εἰς τὴν θάλασσαν· θὰ κολυμβήσω τέλος πάντων! ἀνέκραξα Οὐδείς, οὐδ' αὐταὶ αἱ φλύαροι ἀναμνήσεις μου, θὰ μ' ἐμποδίσωσι πλέον.

Ἐμπρός· ἕν, δύο..

Καὶ μὲ τὸ «τρία» θὰ εὑρισκόμην ἐντὸς τῆς θαλάσσης... ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀκριβῶς, εἶδον ὀρθουμένην καὶ ἀνερχομένην διὰ τῆς κλίμακος, τὴν κεφαλὴν πρῶτον, καὶ εἶτα τὸ σῶμα γνωρίμου τινός, ὃν ἀπὸ πενταετίας εἶχον νὰ ἴδω.

— Τὸν φίλτατον! μοὶ λέγει· καὶ ἡτοιμάζετο νὰ μὲ ἐναγκαλισθῇ.

— Μὰ ἀδελφέ, τῷ ἀπαντῶ, δὲν σφογγίζεσαι προηγουμένως; θὰ μοὶ κάμῃς πολὺ παγερὰν δεξίωσιν.

— Καλά· ἔλα εἰς τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἔπειτα κολυμβᾷς. Πόσον καιρὸν ἔχω νὰ σὲ ἴδω Τὸν φίλτατον!...

Ἂν δὲν ὑπήκουον, βεβαίως ὤφειλον νὰ δεχθῶ τὴν περίπτυξίν του. Προετίμησα λοιπόν, ν' ἀναβάλλω ἐπὶ ἓν λεπτὸν τὸ λουτρόν μου καὶ τὸν ἠκολούθησα.

— Ὦ φίλτατε! ἐπανέλαβεν ἐνῷ ἐγὼ ἐρρίγουν. Γνωρίζεις νὰ κολυμβᾷς; Οἱ κολυμβηταί, καὶ αὐτοὶ κάποτε, εἶνε ἥρωες! Ἐνθυμεῖσαι τὴν ἱστορίαν τοῦ Λεάνδρου, ὅστις καθ' ἑκάστην ἐσπέραν διήρχετο τὸν Ἑλλήσποντον, ἵνα ἐπανίδῃ τὴν Ἡρώ του!

— Ναί! φίλτατε, τῷ ἀπήντησα καὶ ἐγὼ ἀνυπομονῶν· ἀλλὰ δὲν ἔχεις τίποτε νεώτερον νὰ μοὶ εἴπῃς ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τοῦ Λεάνδρου; Κρύονω. Τίποτε νεώτερον, σὲ παρακαλῶ, ἔχεις;

— Νεώτερον βεβαίως. Ἔχω τὸν Βύρωνα, ἐπαναλαβόντα τὸ πείραμα τοῦ Λεάνδρου τὴν 3 Μαΐου τοῦ 1810.

— Ὁ Βύρων ἀπέθανε, ἀπὸ κρυολόγημα καὶ νομίζω, ὅτι ἂν ἐξακολουθήσῃς, θὰ ἐπαναλάβω καὶ ἐγὼ τὸ πείραμά του.

— Μά, φίλτατε, ἐξηκολούθησεν ὁ φλύαρος δήμιός μου, μά, φίλτατε, νά! σκεπάσου μὲ τὸ ἐπανωφόρι μου. Δὲν ἐντρέπεσαι νὰ κρυώνῃς; ὁ Ὁράτιος Κοκλῆς, ὅτε ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ἡ γέφυρα, ἣν ὑπερήσπιζεν, ἔπεσε μὲ τὰ ἐνδύματα καὶ τὰ ὅπλα του εἰς τὸν Τίβεριν καὶ κολυμβῶν ἐσώθη.

— Καὶ ἐγὼ θὰ κάμω τὸ ἴδιον· μὲ τὸ ἰδικόν σου ἔνδυμα, ὅμως· ἄρησέ με.

— Ὁ Σερτώριος βαρέως πληγείς, διῆλθε κολυμβῶν τὸν Ῥῆνον· ὁ Μάριος, κεκοπιακὼς καὶ γέρων διέφυγε κολυμβῶν τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Σύλλα....

— Μὲ τί μὲ μέλει ἐμέ, ἀδελφέ;

— Παρακαλῶ, νὰ τελειώσω καὶ φύγε· δύο λέξεις ἀκόμη· γνωρίζεις, ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι *λίμα*.

— Ἄχ! ἐστέναξα.

— Ὁ Καῖσαρ ἐσώθη διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου μετὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀλεξανδρείας, φέρων καὶ τὰ χειρόγραφά του μεθ' ἑαυτοῦ· τὸ αὐτὸ δ' ἔπραξε καὶ ὁ Κάμοενς διὰ νὰ σώσῃ ἓν ἔργον του.

— Καὶ ἐμὲ ποῖος θὰ μὲ σώσῃ!

— Μόνος σου, φίλτατέ μου. Καὶ σὲ συμβουλεύω νὰ ἐνδυθῇς ταχέως, διότι ἄλλως, μετὰ δύο λεπτὰ τὰ φορέματά σου θὰ εἶνε μᾶλλον βεβρεγμένα ἀπὸ τὰ φορέματα τοῦ Ὁρατίου. Βρέχει. Τρέξε νὰ ἐνδυθῇς. Σὲ ἔσωσα ἐγώ, διότι ἂν ἐκολύμβας!....

— Πράγματι μὲ εἶχε σώσῃ· ἂν ἐκολύμβων, θὰ ἐβρέχοντο τὰ ἐνδύματά μου ἐκτεθειμένα ἐντὸς τοῦ ἀστεγοῦς σχεδὸν δωματίου μου, ὅπως τὸ ἔπαθον ὅλοι οἱ ἐν τοῖς λουτροῖς....

Βροχὴ μετὰ καταιγίδος εἶχεν ἐνσκήψει αἴφνης.

Τί φοβερὰ ἦτο ἡ σκηνὴ ἐκείνη!

*

Δὲν κατώρθωσα ἐν τούτοις νὰ κολυμβήσω. Ἔμαθον μόνον, ὅτι ὁ *φίλτατός* μου ἦτο διδάσκαλος, καὶ ἐτιτλοφορεῖτο *ὑφηγητὴς τῆς κολυμβητικῆς*!

Ὅλη ἡ ποίησις, ὅλος μου ὁ πόθος τότε ἐξητμίσθη· δὲν ἐτελείωσαν ἐν τούτοις τὰ βασανά μου, παρὰ ὅτε, εἰς ἐπίμετρον, ὑπέστην καὶ τοὺς θερμοτάτους ἐναγκαλισμούς του!!

*

Ὅτε ἐπανήρχόμην εἰς Ἀθήνας μετὰ τὴν εὐάρεστον ταύτην ἐκδρομήν, γνωρίζετε περὶ τίνος ἐσκεπτόμην;

Περὶ τοῦ *Παρασήμου τοῦ Λουτροῦ*.

Καὶ μοὶ ἤξιζε, μὰ τὰ πάθη μου!

Τὸ παράσημον τοῦτο, ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ Ἑρρίκου Δ', κατὰ τὸ 1399, τίς οἶδεν ἕνεκεν ποίου σχετικοῦ γεγονότος, δίδεται μετὰ ἐπίσημον τελετήν, καθ' ἣν ὁ παρασημοφορούμενος ὑφίσταται καὶ ἓν λουτρὸν διὰ νὰ ἐξαγνισθῇ. Ἀλλ' οἱονδήποτε λουτρὸν καὶ ἂν ὑφίσταται, δὲν θὰ εἶνε φοβερώτερον ἀπὸ τὸ ἰδικόν μου. Ἐλπίζω δὲ ὅτι, ἂν δὲν εἶμαι ἄξιος τοῦ παρασήμου, ἐξηγνίσθην τοὐλάχιστον ἀπὸ ὅλας τὰς παλαιὰς ἁμαρτίας μου.

Ἰμδ.

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΡΚΑΔΙΟΥ

Πολλοὶ ἔχοντες μόνην ἀφετηρίαν τὴν ἰδίαν αὐτῶν φαντασίαν καὶ ἔμπνευσιν, ἐπιλαμβάνονται πολλάκις ἱστορικῆς τινος μεγάλης ὑποθέσεως, καὶ ὡς ποιηταὶ γράφοντες, ὀλίγον περὶ ἱστορίας, ἔτι δ' ὀλιγώτερον περὶ γεωγραφίας μεριμνῶσι. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ ποιητὴς εἶνε ἐλεύθερος· ἀλλὰ νομίζομεν ὅτι τότε μόνον ἔχει πλήρη καὶ ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν, ὅταν τὸ θέμα εἶναι καθαρὸν πλάσμα καὶ ἀποκύημα τῆς ἰδίας αὐτοῦ φαντασίας, καὶ ὅλως ἄσχετον πρὸς τὴν ἱστορίαν.

Ὅταν ἡ ὑπόθεσις εἶνε θυγάτηρ τῆς ἱστορίας, τότε, φρονοῦμεν, ὅτι ἡ ἐλευθερία τοῦ ποιητοῦ δέον νὰ ἔχῃ τὰ ὅριά της.

Ἀφορμὴν εἰς τὴν ἔκθεσιν τούτων ἐλάβομεν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ βιβλίου τοῦ ἀξιοτίμου κυρίου Ἀνδρικοπούλου, ἐν ᾧ σὺν τοῖς ἄλλοις ἀνέγνωμεν καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ πεποιημένην δραματικὴν ὑπόθεσιν τοῦ *Ἀρκαδίου*, ἐν ᾗ παρεισέφρησαν βαρύτατά τινα λάθη, περὶ ὧν νῦν εἰδικώτερον θὰ ὁμιλήσωμεν. Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸ δραματικὸν μέρος τοῦ ἔργου τούτου, οὐδὲν μέλει ἡμῖν· κρινέτωσαν οἱ ἁρμοδιοι καὶ οἱ δυνάμενοι ν' ἀποφανθῶσιν ὀρθότερον καὶ ἀσφαλέστερον ἡμῶν. Ἐκεῖνο δ', ὅπερ διαφέρει ἡμῖν, εἶναι τὸ ἱστορικόν, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμοῦμεν ἐνδομύχως νὰ τηρῆται ἀνόθευτον καὶ ἀπρόσβλητον. καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ, ἐπ' οὐδεμιᾷ ποιητικῇ ἀδείᾳ, νὰ παραβλάπτηται, οὔτε ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα, οὔτε ὡς πρὸς τὴν γεωγραφικὴν αὐτοῦ θέσιν διὰ παρεισαγωγῆς ἑτέρων προσώπων, ἢ διὰ τῆς μετατοπίσεως αὐτοῦ ἀλλαχόσε.

Διότι ἀναμφιβόλως τοιαῦται πράξεις μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον διαρρηγνύουσι καὶ ἐξαφανίσουσι τὴν ἀληθῆ τῆς ἱστορίας πορφύραν, καὶ καθιστῶσιν αὐτὴν ῥάκος.

*

Ἡ ἑκατόμπολις ἐπὶ Ὁμήρου Κρήτη, σήμερον τρεῖς μόνον ἔχει πόλεις, κειμένας πρὸς τὴν βορείαν αὐτῆς πλευράν, οἷον τὰ Χανία πρὸς τὸ ΒΔ, τὴν Ῥέθυμναν ἐν τῷ μέσῳ καὶ τὸ Ἡράκλειον ΒΑ· ἐκ τούτου δὲ καὶ ἡ Νῆσος ἅπασα διατηρεῖται εἰς τρία ὁμώνυμα τμήματα, ἀλλὰ τοῦτο μόνον ἐμπορικῶς ἀληθεύει, οὐχὶ δὲ καὶ γεωγραφικῶς ἢ διοικητικῶς.

Διότι τὸ Ἡράκλειον, φέρ' εἰπεῖν, τὸ ὁποῖον σχετικῶς πρὸς τὰς ἄλλας δύο πόλεις κεῖται ἀνατολικῶς, γεωγραφικῶς κεῖται ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τῆς Νήσου. Ἐπεκράτησε δ' ὅμως ἐκ συνηθείας, ἅπασαι αἱ ὑπαγόμεναι εἰς αὐτὸ Ἐπαρχίαι χάριν ἐμπορίας καὶ συναλλαγῆς νὰ λέγωνται καὶ αὗται ἀνατολικαί. Τὸ δ' Ἀρκάδιον, τὸ ὁποῖον ὁ κύριος Ἀνδρικόπουλος λέγει ὅτι κεῖται εἰς τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας, ὅτε ὁ ἀναγνώστης ὀφείλει νὰ ὑπολαμβάνῃ τὰς ἐν τῷ τμήματι Ἡρακλείου κειμένας, δὲν κεῖται ἐν αὐταῖς· ἀλλ' εἰς τὸ μεσαῖον τμῆμα, ὅπερ, ὡς εἴρηται, εἶνε τὸ τῆς Ῥεθύμνης, καὶ δὴ ἐν τῇ ὁμωνύμῳ ἐπαρχίᾳ.

Εἶτα δ' ὁ ἀρχηγὸς Χατζῆ Μιχάλης, τὸν ὁποῖον ὁ κ. Ἀνδρικόπουλος ἔχει συσκεπτόμενον μετὰ τοῦ ἡγουμένου Γαβριήλ, καὶ συναποφασίζοντα τὰ τοῦ πρακτέου περὶ τῆς ὅσον οὔπω μάχης ἐν Ἀρκαδίῳ, δὲν ἦτο ἐκεῖ, οὔτε ἦτο ἀρχηγὸς τῆς ἐπαρχίας Ἀγ. Βασιλείου (Λάμπης), ὡς λέγει, ἀλλὰ τῆς Κυδωνίας, ἡμέρας ὁδὸν κ' ἐπέκεινα τῆς τοῦ Ἀρκαδίου θέσεως ἀπεχούσης, ὥστε οὔτε γνῶσιν τῆς ἀποφάσεως τῶν ἐν αὐτῷ διαιτωμένων εἶχεν. Ἡ δὲ ἐπαρχία Ἁγίου Βασιλείου εἶχεν ἑκάστοτε τοὺς ἰδίους ἀρχηγοὺς ἄνδρας ἐπίσης διακεκριμένους ἐπὶ ἀπαραμίλλῳ γενναιότητι καὶ πατριωτισμῷ, καὶ μόνον ἐκ τούτων τέσσαρες ἔπεσαν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς τιμῆς, οἷον ὁ Σαβόπολος, ὁ Κ. Τσελεπάκης, ὁ Μ. Κουτσαύτης καὶ ὁ Ν. Πλεύρης. Καὶ ταῦτα λέγοντες οὐδόλως προτιθέμεθα νὰ μειώσωμεν τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀρχηγοῦ τούτου, ἀπεναντίας ἀνομολογοῦμεν ὅτι ὁ Χατζῆ Μιχάλης φέρει ἐνδόξως ἰδίαν περιβολὴν καὶ πανοπλίαν λάμπουσαν, καὶ οὐδενὸς προσδεῖται τεμαχίου ἐξ ἄλλου χιτῶνος, ὅπως οἱ ἐκ τοῦ ψύχους τῆς ἀφανείας ῥιγοῦντες, ἀλλ' ἐπιθυμοῦμεν νὰ βλέπωμεν ἐφαρμοζόμενον τὸ suum cuique.

Οὔτε πληθὺς ἐθελοντῶν ὑπῆρχεν, ὡς παριστάνει, ἀλλ' ἅπαντες τὸν ἀριθμὸν ἓξ, καὶ ὁ ἀξιωματικὸς Δημακόπουλος ἑπτά.

Οὔτε ὁ ἡγούμενος ἦτο ὑπεργήρως, ὡς λέγει, ἀλλὰ μόλις ἀνήρχετο τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του.

Οὔτε ὁ ἀρχηγὸς Μιχ. Σκουλᾶς ἦτο ἐκεῖ· ἄλλος δὲ ἦτο ὁ παρευρεθεὶς ἐκεῖ Σκουλᾶς, καὶ οὐχὶ ὁ ἀρχηγός.

Ταῦτά εἰσι τὰ ἱστορικῶς καὶ γεωγραφικῶς ἀνακριβῆ τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ κυρίου Ἀνδρικοπούλου περιεχόμενα.

Ἀληθὴς δὲ πρωτουργὸς τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ τούτου συμβάντος ἦτο ἡ ἐν αὐτῷ τῷ Ἀρκαδίῳ ἐγκατεστημένη ἀπὸ τὰς ἀρχὰς Μαΐου 1866 Ἐπιτροπή, ἡ ὁποία ἀπετελεῖτο ἐκ δέκα ἐξ ἀντιπροσώπων τῇ ἐκλογῇ τοῦ λαοῦ τῶν τεσσάρων ἐπαρχιῶν τοῦ τμήματος Ῥεθύμνης, ἤτοι τοῦ Μυλοποτάμου, τοῦ Ἀμαρίου, τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καὶ τῆς Ῥεθύμνης.

Τὴν προεδρείαν δὲ τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης εἶχε πάντοτε ὁ ἡγούμενος Γαβριήλ, συνεργαζομένων καὶ τῶν δύο συμβούλων τῆς Μονῆς, οἵτινες ἦσαν οἱ ἱερομόναχοι Ζαχαρίας καὶ Χατζῆ Νεόφυτος. Ἡ Ἐπιτροπὴ δ' αὕτη διετέλει ἀδιαλείπτως ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν ἀρχηγῶν καὶ καπετανέων τῶν ἀνωτέρω ἐπαρχιῶν, καὶ μετ' αὐτῶν συμπροαπεφασίσθη, ἅμα τῇ ἐκρήξει τῆς ἐπαναστάσεως, ἡ ἐν Ἀρκαδίῳ πολεμικὴ ἀντίστασις κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Εὑρέθησαν δὲ ἐκ τῶν δέκα ἐξ ἀντιπροσώπων οἱ δώδεκα ἐν Ἀρκαδίῳ, ἤτοι ὁ Χαιρέτης, ὁ Μελισσώτης, ὁ Σαουνάτσος, ὁ Μπεργαδῆς, ὁ Μπολάνης, ὁ Σκουλᾶς, ὁ Πορτάλιος, ὁ Ἀντωνογιαννάκης κλ. ὅτε ὁ ὀθωμανικὸς στρατὸς ἔφθασεν ἐκεῖ. Ἀπετελεῖτο δ' ὁ στρατὸς οὗτος ἐξ εἰκοσιδύο χιλιάδων στρατιωτῶν τακτικῶν καὶ ἀτάκτων μετὰ ἰσχυροῦ πυροβολικοῦ, καὶ ὡδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ ἄλλοτε πρωθυπουργοῦ τῆς Ὑψ. Πύλης Μουσταφᾶ πασᾶ Κυρτελῆ τοῦ ἐπανειλημμένως τὴν Κρήτην δαμάσαντος καὶ ὅστις πεποιθὼς εἰς τὰς πρότερον γνωριμίας, ἐπιρροάς, τὴν ἐμπειρίαν καὶ τὰς τοπικὰς γνώσεις του, ἐδήλωσεν ἀναχωρῶν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὡς λέγεται, τῷ Αὐτοκράτορι, ὅτι μόνη ἡ παρουσία του εἰς Κρήτην ἤρκει, ὅπως καταβάλῃ τὴν ὀφρῦν καὶ τὴν ἔπαρσιν τῶν ἐπαναστατῶν αὐτῆς. Ἐν τούτοις, καί περ ἔχων συνεπίκουρον τὸν Στρατάρχην τῆς Αἰγύπτου Ἰσμαὴλ πασᾶν, ἀπέτυχεν ἐν Ἀρκαδίῳ.

Ἐπερχομένου, ὡς εἴρηται, τοῦ ὀθωμανικοῦ στρατοῦ κατὰ τοῦ Ἀρκαδίου εὑρέθησαν οἱ δώδεκα (ὁ τελευταῖος ἐστάλη ἐν τῷ μεταξὺ πρὸς στρατολογίαν καὶ ἐπέζησεν) ἐπίτροποι ἐκεῖ, ὁπλαρχηγοὶ δὲ οἱ ἑξῆς τέσσαρες, οἷον ὁ Παπακρανιώτης, ὁ Βενιανάκης, ὁ Κοῦβος καὶ ὁ Δασκαλάκης· ἀπενεμήθη δὲ μικρὸν πρὸ τῆς μάχης βαθμὸς πεντακοσιάρχου καὶ εἷς τινας τῶν ἱκανωτέρων στρατιωτῶν· ἐν ταυτῷ δ' ἀνεγνωρίσθη φρούραρχος τῆς Μονῆς καὶ ὁ ἀξιωματικὸς Δημακόπουλος.

Οὗτοι δ' ἦσαν ἀρξαμένης τῆς μάχης οἱ ἀρχηγέται καὶ πρωταθληταὶ τοῦ ἐν Ἀρκαδίῳ δράματος, εἶχον δὲ καὶ ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν αὐτῶν τριακοσίους περίπου μαχητὰς ἀξίους τῆς ἀποφάσεως καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, ἐξ ὧν τεσσαράκοντα πέντε ἦσαν κληρικοί, ἤτοι μοναχοὶ τῆς ἰδίας Μονῆς. Ἅπαντες δ' οὗτοι ἔπεσαν ἐνδόξως ἐν τῷ πεδίῳ τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, ἀπαξιοῦντες νὰ κύψωσι τὸν αὐχένα εἰς τὸν Αἴγαγρον τῆς Ἀλβανίας Μουσταφᾶν, ἢ νὰ κλίνωσι τὸ γόνυ εἰς τὸν Κροκόδειλον τοῦ Νείλου Ἰσμαήλ, ἀλλ' ὡς οἱ τῆς πάλαι Σπάρτης υἱοὶ πρὸς τὸν Πέρσην ἐρρίφθησαν εἰς τὰς φλόγας τοῦ κινδύνου, αἴροντες ἀναπεπταμένην τὴν σημαίαν τῆς ἑνώσεως σὺν τῷ στεφάνῳ τῆς δόξης καὶ τῆς ἀθανασίας.

Οἱ ἐχθροὶ ἔμειναν ἐν Ἀρκαδίῳ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ δύο νύκτας. Ἐβεβαιώθη δ' ἐν ταύτῳ ὅτι ἐφονεύθησαν ἐξ αὐτῶν 1800. Καὶ ἀμφισβητοῦσι μέν τινες τοῦτο· ἀλλ' οὐχ ἧττον πείθει ἡμᾶς περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ἀνωτέρω ἀριθμοῦ καὶ τὸ ἑξῆς. Ἐνῷ δηλαδὴ οἱ Ὀθωμανοὶ ποτὲ δὲν ἄφινον τὰ πτώματα τῶν φονευθέντων, ἀλλὰ καὶ μακρόθεν τὰ μετέφερον εἰς τὴν πόλιν, ἐν τούτοις εὑρέθη ἐγγὺς τοῦ Ἀρκαδίου σπήλαιον πλῆρες τουρκικῶν πτωμάτων ἄνω τῶν τριακοσίων, ἐπίσης κατεκρημνίσθη καὶ τοῖχος ἀμπέλου εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα ὀργυιῶν καὶ ἐσκέπασε τὰ ὑπ' αὐτὸν συγκομισθέντα πτώματα ἄνω τῶν ἑκατὸν ἑκτὸς τῶν ἐν τῇ ἀναφλέξει καταπλακωθέντων ὑπὸ τοῦ καταπεσόντος τείχους, οἱ ὁποῖοι ἄνευ ὑπερβολῆς ὑπερέβαινον τοὺς τετρακοσίους ἄνδρας.

Ἡ ἐγκατάλειψις δ' αὕτη τῶν πτωμάτων μαρτυρεῖ ὅτι ἡ πληθὺς αὐτῶν, ἂν καὶ τὸ φρούριον Ῥεθύμνης ἦτο πλησίον, δὲν ἐπέτρεπεν ἀπάντων τὴν μεταφορὰν εἰς αὐτό.

Ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων μαχητῶν τριακοσίων ὄντων ἀπέθανον ἅπαντες, πλὴν τεσσάρων, ἐξ ὧν οἱ μὲν ἀνῆλθον εἰς καπνοδόχην καὶ ἐκρύβησαν, ὡς οἱ Στ. Μπριλάκης ἐκ τοῦ Μαρουλᾶ καὶ ὁ Α. Μπιστά-

κης, ὁ δὲ ἠχμαλωτίσθη καὶ ὁ τελευταῖος μετημφιέσθη εἰς τοῦρκον καὶ διέφυγεν ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἐχθρῶν.

Ταῦτά εἰσι τὰ οὐσιώδη καὶ κύρια μέρη τοῦ δράματος τούτου, ἀναφέρομεν δὲ καὶ τὰ ἑξῆς περιστατικὰ ἅτινά εἰσιν συνδεδεμένα ἀναποσπάστως μετὰ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἢ καὶ ἐκ διαλειμμάτων συνέβησαν.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Γ. ΦΩΤΑΚΗΣ.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΝΕΥ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Διάσημοι καύσωνες. Τὸ γερμανικὸν περιοδικὸν *Κόσμος* ἀναγράφει τὰ καυστικώτατα θέρη τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ 627, ὅτι αἱ πηγαὶ ἐστείρευσαν ἐν Γαλλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ καὶ πολλοὶ ἀπέθανον ἐκ δίψης.

Τὸ ἔτος 1000 ἀπεξηράνθησαν οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ ἰχθῦς ἐσήποντο μετά τινας ὥρας. Ἡ ἐπελθοῦσα δυσωδία ἐπήνεγκε πανώλη.

Τῷ 1022 καὶ ἐγένετο φοβερὸς καύσων, ὡς καὶ τῷ 1132 ὁπότε ἐστείρευσεν ὁ Ῥῆνος.

Ἐν Ἰταλίᾳ ἐνέσκηψεν ὑπερβολικὸν θάλπος τῷ 1139· πάντα τὰ φυτὰ ἐκάησαν καὶ ἡ βλάστησις ἐν γένει κατεστράφη.

Ἐν τῇ μάχῃ τῆς Βέλας, τῷ [illegible] πλείους ἐθανατώθησαν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ἢ ὑπὸ τῶν ἐχθρικῶν ὅπλων· τὰ πτώματα τῶν ὑπὸ ἡλιασμοῦ προσβληθέντων ἐπλήρουν κατὰ γράμμα τὰς ὁδούς. Τὰ θέρη τοῦ 1277, τοῦ 1303, τοῦ 1304, τοῦ 1615 καὶ 1705 ὑπῆρξαν ἀνυπόφορα ἕνεκα τῆς ὑπερβολικῆς ζέστης.

Τῷ 1718 τὰ καταστήματα ἠναγκάσθησαν νὰ κλείσουν· τὰ θέατρα δὲν ἤνοιξαν τὰς πύλας αὐτῶν· οὐδὲ σταγὼν ὕδατος ἔπεσεν ἐπὶ ἓξ μῆνας.

Τῷ 1759 τοιαύτη θερμότης εἶχε γείνει ἐν Βολωνίᾳ, ὥστε πολλοὶ ἄνθρωποι ἀπέθανον ἐξ ἀσφυξίας. Ὁ ἀὴρ δὲν ἐφύσα πλέον, οἱ δὲ γεωργοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσιν ὑπὸ τὴν γῆν καταφύγιον.

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1773 τὸ θάλπος κατέστη σφοδρότατον. Τὰ λαχανικὰ ἐκάησαν ἐπὶ τῶν στελεχῶν των, καὶ αἱ ὀπῶραι ἐπὶ τῶν δένδρων· τὸ κρέας ἐσήπετο ἐν μιᾷ ὥρᾳ.

Τῷ 1832 τὴν θερμότητα συνώδευσαν καὶ πολλοὶ σεισμοί, οἵτινες, ἐν Ἀλσατίᾳ ἰδίως, ἐπήνεγκον μεγάλας καταστροφάς.

Ἡ θερμότης τοῦ 1832 συνέπεσε πρὸς τὴν χολέραν ἐν Γαλλίᾳ· 20000 ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐν Παρισίοις.

Τὰ θέρη τοῦ 1846 τοῦ 1859, 1860, 1869, 1870 καὶ 1874 ἐγένοντο καθ' ὑπερβολὴν θερμὰ ἀλλ' ἄνευ δυστυχημάτων οἷα ἀνεφέραμεν.

Ὠφέλεια τῶν λουτρῶν. Τὰ λουτρὰ οὐχὶ μόνον ἐπὶ τῶν χρόνων ἡμῶν, ἀλλ' ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων ἦσαν γνωστὰ ὡς μέσον διατηρήσεως τῆς καθαριότητος τοῦ δέρματος καὶ παρατάσεως τῆς ζωῆς.

Κατὰ τοὺς μυθικοὺς χρόνου, εὐφυὴς ἀλληγορία ἀπέδιδεν εἰς τὸ ὕδωρ πηγῶν τινων τὴν δύναμιν τῆς ἀνηβάσεως τῶν γερόντων.

Παρὰ τὸ Ἄργος ὑπῆρχε πηγὴ ὀνόματι Κάναθος ἐν ᾗ ἡ Ἥρα ἐλούετο κατ' ἔτος καὶ ἀνεκτᾶτο, ὅ,τι ὁ πανδαμάτωρ χρόνος εἶχεν ἀφαιρέσει ἐκ τῶν θελγήτρων της.

Οἱ Ἕλληνες ἱστορικοὶ ἀναφέρουσιν ἄλλην πηγὴν ἐν Εὐβοίᾳ, ἀποδιδοῦσαν νεότητα εἰς τὸν ἐν αὐτῇ λουόμενον.

Πλεῖστοι γέροντες ἀνέλαβον ἀκμὴν καὶ θαλερότητα συχνὰ κάμνοντες λουτρά.

Ὁ Φραγκλῖνος, ἐπὶ παραδείγματι, ὠφελήθη τὰ μέγιστα ἐκ τῶν λουτρῶν κατὰ τὸ γῆρας του, καὶ ἐξηκολούθησε μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ λουόμενος.

Τὰ ὀνόματα τῶν μουσικῶν φθόγγων. Εἰς πάντας εἶνε γνωστὰ τὰ μετὰ τὰ ὀνόματα τῶν στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου δημοτικώτατα ὀνόματα τῶν φθόγγων τῆς μουσικῆς κλίμακος οὔτ ἢ *ντό, ρέ, μὶ* κτλ. ἀλλ' ὀλίγοι ἴσως γνωρίζουσι πῶς ὠνομάσθησαν οὕτω.

Κατὰ τὸν ἑνδέκατον αἰῶνα Ἰταλός τις Βενεδικτῖνος ὁ *Gui d' Arezzo*, λέγεται, ὅτι ἔδωκε τὴν ὀνομασίαν εἰς τοὺς φθόγγους τῆς μουσικῆς κλίμακος ὧδέ πως.

Ἐδίδασκε τοὺς παῖδας μὲ τὸ *μονόχορδον* νὰ ψάλλωσιν ὕμνον τινὰ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· πρὸς εὐκολίαν δὲ τῆς διαγνώσεως τῶν μουσικῶν σημείων ἀπέκοψε τὰς ἀρχικὰς συλλαβὰς τοῦ ὕμνου καὶ ἐσχημάτισε τὴν ὀνομασίαν τῆς κλίμακος.

Ἰδοὺ ὁ ἐν λόγῳ ὕμνος·

Ut queant laxis
Resonare fibris
Mira gestorum,
Famuli tuorum
Solve polluti
Labii reatum
Sancte Johannes

Καὶ οὕτως ἐσχηματίσθησαν τὰ ὀνόματα τῶν φθόγγων, ἅτινα γενικῶς εἶσι παραδεδεγμένα εἰς τοὺς χρωμένους τῇ Εὐρωπαϊκῇ λεγομένῃ μουσικῇ· καὶ μόνον ὡς πρὸς τὸν πρῶτον φθόγγον ut ὑπάρχει διαφωνία τις, τῶν μὲν Ἰταλῶν μεταχειριζομένων τὸ **Do**, τῶν δὲ Γερμανῶν τὰ στοιχεῖα c, d, e, f, g, a, h.

Ὁ κ. Δαρίβας ἔχει ἕνα σκύλον, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ ὡς τύπον νοημοσύνης.

Ἡμέραν τινὰ τὸν βλέπει ἀτενῶς παρατηροῦντα ἐφημερίδα τινά, ἐν ᾗ ἦτο δημοσιευμένος ὁ λόγος ἑνὸς τῶν ἐπισήμων μελῶν τοῦ Κοινοβουλίου.

Αἴφνης ὁ κύων κλείει τὰ ὄμματα, κατακλίνεται καὶ ἀποκοιμᾶται βαθύτατα.

— Ὁποία νοημοσύνη! Πῶς ἀντιλαμβάνεται! ἀναφωνεῖ ὁ κύριός του.....

Κατὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις Γυμνασίου τινός.

Καθηγητής. Πότε ἤρχισεν ἡ ἐπανάστασις τοῦ 21;

Μαθητής. (Μετὰ πεποιθήσεως) Σ τὰ 1812!...

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

60. *Αἴνιγμα.*

Εἶμαι συνομήλικός σου, κάτι μῆνας πιὸ [illegible] πρὸς
Πλὴν συνήθως πρὶν πεθάνῃς πίπτω ὁ ἄμοιρος νε-
ἱκρός.

61. *Στοιχειόγριφος.*

Ὅ,τι κι' ἂν γράψῃς, ὅ,τι πῇς, ὅ,τι κι' ἂν ἀναγνώσῃς
Σοῦ εἶν' ἀδύνατον ἐμὲ νὰ μὴ μ' ἀνακατώσῃς.
Ἂν ὅμως σοῦρθῃ ὄρεξις νὰ φᾷς τὴν κεφαλήν,
Τότ' ἐκδηλοῖς συνήθειαν.... ὄχι πολλὰ καλήν.

62. *Σχηματισμὸς λέξεως.*

Σχημάτισον λέξιν, τῆς ὁποίας τὰ 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9 καὶ 11 στοιχεῖα νὰ εἶνε ἀρχικὰ γράμματα νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους, τὸ 2 νήσου παρὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὸ 6' νησιδίου τοῦ Ἰονίου Πελάγους, καὶ ἅπαντα τὰ στοιχεῖα τῇ προσθήκῃ ἑνὸς, ἢ ν' ἀποτελοῦν μέγαν ἄνδρα τῆς ἀρχαιότητος.

63. *Μυθολογικὴ ἐρώτησις.*

Ποῖον ἐτύφλωσαν αἱ Μοῦσαι καὶ διατί;

64. *Ἱστορικὴ ἐρώτησις.*

Ποῖον προνόμιον παρεχώρησεν ὁ Σουλτάνος Μωάμεθ ὁ Β' ἐν ἔτει 1458 εἰς τὰς Ἀθήνας ἐκδηλῶν τὴν πρὸς τὴν πόλιν εὔνοιάν του;

65. *Φιλολογικὴ ἐρώτησις.*

Ποῖος ποιητὴς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ εἰς ποῖον ποίημα ἔγραψε τοὺς στίχους:

«Ὁ πορῶν αἰὼν χρημνίζει, δὲν ὑψόνει πλέον θρόνους
οὐδὲ εἴδωλα ψευδῆ».

66. *Λιποσύμφωνον.*

Ε ι, υ ει — .ω.ο. — .α — υ.α..η —
.ευ. — .αι — .ο.ε — .ε. — .α — α..
ι.α..η. — α.ι — υ.α..ει —

67. *Ὀρθογώνιον.*

(Διὰ μιᾶς λέξεως).

. . . . . Σ
. . . . . Σ
. . . . . Σ
. . . . . Σ
. . . . . Σ
. . . . . Σ

63. *Ἀπρόοπτον.*

Ποῖον ἐκ τῶν φωνηέντων τοῦ ἀλφαβήτου εἶνε μουσικώτερον, καὶ διατί;

Εἰς τὸν ἐκ τῶν συνδρομητῶν ἡμῶν πρῶτον πέμψοντα τὴν λύσιν πάντων προσφέρεται ἐπὶ ἓν ἔτος ἡ *Ἑβδομὰς δωρεάν*, εἰς δὲ τὸν πρῶτον λύσοντα πλείονα τῶν ἡμίσεων τὸ «*Ἐδῶ κ' ἐκεῖ*» τοῦ κ. Χ. Ἀννίνου.

ΛΥΣΕΙΣ

58. Ῥήγας. — 59. Ἄρτα-Ξέρξης — Ἀρταξέρξης.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κον. Δ. Κ. Ἐνταῦθα. Διὰ τοῦ παρόντος ἀριθμοῦ εἰσερχόμεθα ἐπ' αἴσιους οἰωνοὺς εἰς τὴν 6'. ἑξαμηνίαν τοῦ 6'. ἔτους τῆς Ἑβδομάδος.. κ. Β Γ. Ῥέθυμνον. — κ. Δ. Δ. Η. Ζάκυνθον. ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. — κ. Γ. Κ. Π. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐπιστολή σας κλπ. ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν. Φύλλα ἀπεστάλησαν κ. κ. Ν. Δ. καὶ Κ. Χ. — κ. Ι. Τ. Κυδωνίας. Ἐπιστολὴ ἐλήφθη. Φύλλα ἀπεστάλησαν. — κ. Β. Κ. Σπάρτην. Ἐλήφθη· εὐχαριστοῦμεν. — κ. Δ. Μ. Χίον. Ἐλήφθησαν, εὐχαριστοῦμεν. Μέρος τι ἐξετυπώθη, ἀλλὰ διεκόπη ἡ ἐξακολούθησις, διότι θὰ προηγηθῶσιν ἄλλαι διατριβαί.

Ἐν Ἀθήναις. — Τύποις «Κορίνης».